Ўзбекистон овози

Кундалик ижтимоий-сиёсий рўзнома

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 211 (21. 078) 1991 йил 31 октябрь, пайшанба ● Йилига 256 марта чиқади. ● Баҳоси 8 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТАНИШУВ

Кипр Республикасининг Президенти Георгиос Василиу Ўзбекистон ҳаёти билан танишди.

30 октябрь куни уни Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов қабул қилди.

Меҳмонга республикадаги ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий вазият тўғрисида батафсил сўзлаб берилди. Ўзбекистон ўзини мустақил деб эълон қилиб, бошқа иттифоқдош республикалардан ажралган ҳолда яшамоқчи эмаслиги таъкидланди. Фақат куч-ғайратларни бирлаштириб тангликдан чиқиб олиш мумкин. Бой табиат — хом ашё ресурсларига эга бўлган Ўзбекистон бошқа давлатлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилишга интилмоқда. Барча миллатлар ва элатларнинг вакиллари дўст бўлиб тинч яшашлари учун республика ҳукумати ҳамма чораларни кўрмоқда. Одамлар Ўзбекистон қабул қилиб олган грек муҳожирларини яхши гаплар билан эсламоқдалар.

Г. Василиу самимий қабул учун миннатдорчилик билдирди. У И. А. Каримовни ўзи учун қулай пайтда Кипрга боришга таклиф этди. Президент таклиф учун миннатдорчилик билдирди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикасининг вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, давлат ташқи савдо алоқалари комитетининг раиси У. Т. Султонов, ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Ф. Ғ. Тешабоев, СССРнинг Кипр Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Б. Т. Занков қатнашдилар.

Кипр томонидан суҳбатда Кипр ташқи ишлар вазири Г. Якову, ҳукумат вакили А. Фандис, ташқи ишлар вазирлигининг бош директори Т. Панагидис, Кипр Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Х. Христофору иштирок этдилар.

Г. Василиу Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирди. У ота-онаси эсга олган жойларга борди. Унинг отаси Василиу Васос Георгис кўп йиллар давомида сиёсий муҳожир сифатида Тошкентда ва Чирчиқда яшаган эди. Опаси Моника Тошкентда театр-рассомчилик илмгоҳини битирган. Кипр Президенти ва у билан бирга келган опаси Чирчиқдаги отаси яшаган уйни, кўз шифокори бўлиб ишлаган касалхонани бориб кўрдилар.

Георгиос Василиу ва унга ҳамроҳлик қилаётган кишилар Самарқандга сафар қилдилар, қадимий шаҳарнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар.

(ЎзТАГ).

Дўстона суҳбат олдидан.
Р. НУРИДДИНОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

САВОЛЛАРГА ЖАВОБЛАР

Жамоатчилик фикрини ўрганиш ташкилоти хабар қилади

СССР Фанлар академияси Совет социалистик уюшмаси ҳузуридаги Тошкент жамоатчилик фикрини ўрганиш ташкилоти аҳолининг турли ижтимоий ва нуфус гуруҳлари орасида одамларнинг фикрини аниқлаш учун шошилинч савол-жавоб ўтказа бошлади. Хуллас гап бундай. Савол берилганларнинг ярмидан кўпроғи Ўзбекистоннинг яқинда давлат мустақиллигига эришганлиги иқтисодий тангликдан чиқишни тезлаштиради, деб ҳисоблайди. Бу эса айрим марказий рўзномаларнинг республика аҳолиси мустақиллик ва истиқлол тўғрисидаги ҳужжатларни қўллаб-қувватламайди, деган хабарларни рад этади. Ҳақиқатда эса савол берилган кишиларнинг бир қисмигина мустақиллик Ўзбекистон иқтисодиётини тангликдан олиб чиқишига ишонмайди.

Шуниси қизиқки, савол берилган кишиларнинг ҳар бештасидан бири яқин икки-уч йил ичида Ўзбекистоннинг иқтисодиёти гуллабяшнай бошлайди, деб ҳисобламоқда. Савол берилганларнинг 32 фоизи эса узоқроқ муддатни — 5—10 йилни айтмоқда. Ҳар беш кишидан бири иқтисодий юксалиш 10 — 15 йилдан сўнг бошланади, деб тахмин қилмоқда. Ҳар 10 кишидан бири Ўзбекистон 20-30 йилдан сўнг ва ҳатто 40—50 йилдан кейин тўла иқтисодий фаровонликка эришади, деб ўйламоқда.

Фикрларни компьютерда таҳлил этиш ўз фаразларида туб миллат вакиллари билан бирмунча умидбахш эканлигини кўрсатди.

«Ўзбекистон раҳбарияти Олмаота шаҳрида собиқ иттифоқдош республикалар иқтисодий ҳамжамият тўғрисидаги шартномани имзолаганини маъқуллайсизми?» деган саволга туб аҳолининг 89 фоизи ва туб миллатларга мансуб бўлмаганларнинг 85 фоизи ижобий жавоб қайтарди.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясини тузиш тўғрисидаги ўткир саволга берилган жавобларга қараганда фикри сўралганларнинг 45 фоизи бундай партия тузилишини қўллаб-қувватлайди, 17 фоизи қувватламайди. Бешдан бир қисми (22 фоизи) Ўзбекистон ХДП тузилишига бефарқ қаради. Сўралганларнинг олтидан бир қисми ушбу саволга жавоб қайтаришга қийналди.

Савол берилган кишиларнинг 63 фоизи Ўзбекистоннинг БМТга тўла ҳуқуқли аъзо сифатида киришини қўллаб-қувватлайди. Фикри сўралганларнинг 24 фоизи талабаларни қишлоқ хўжалик ишларига жалб этишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди, 66 фоизи бунга қарши.

Тошкент жамоатчилик фикрини сўраб билиш ташкилоти ҳар куни ижтимоий турмушнинг хилма-хил муаммолари юзасидан 200 дан ортиқ кишига савол бермоқда. Муштарийларнинг ўзлари ҳам ўз саволларини беришлари мумкин. Бу саволларнинг энг қизиқарлилари саволлар варақасига киритилади ва эълон қилиш учун таклиф этилади.

● *Ўзбекистон—Санкт-Петербург*

ТЕНГЛИК ВА ЎЗАРО МАНФААТДОРЛИК ЙЎЛИДА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, САНКТ—ПЕТЕРБУРГ МЭРИЯСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ЛЕНИНГРАД ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ИЖРОИЯ ҚЎМИТАСИ ЎРТАСИДА 1992 ЙИЛДА САВДО ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ПРИНЦИПЛАРИ ТЎҒРИСИДА

БИТИМ

Ўзбекистон республикаси ҳукумати, Санкт—Петербург мэрияси, халқ депутатлари Ленинград вилоят кенгаши ижроия қўмитаси, бундан кейин «томонлар» деб аталади, анъанавий иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий алоқаларнинг мавжудлигини, тенглик ва ўзаро манфаатдорликни, томонларнинг хўжалик юритувчи субъектлари ўртасида бозор муносабатлари учун қулай шарт-шароитлар яратишни ҳисобга олиб, қуйидагилар тўғрисида аҳдлашдилар:

1-МОДДА

Томонларнинг ўзаро савдо-иқтисодий муносабатларини ягона иқтисодий макон доирасида, тенг ҳуқуқли шериклик ва ўзаро манфаатдорлик асосида амалга ошириш ҳамда бир-бирларига иқтисодий зарар етказувчи хатти-ҳаракатларни қилмаслик.

2-МОДДА

1992 йил учун шартномалар тузишда 1990 йилда шаклланган маҳсулотларни ва товарларни етказиб бериш лимитлари ҳажмларини, режаларини асос учун қабул қилиш. Ўзбекистон Республикаси ҳукумати, мэрия, вилоят ижроия қўмитаси раҳбарияти даражасида маҳсулотлар ва товарларнинг муҳим турларини 1 ва 2-иловаларга мувофиқ етказиб беришни бошқариб бориш.

Тегишли бошқарув органлари орқали муҳим турлар рўйхатига кирмаган маҳсулотларни ўзаро етказиб бериш учун шартномалар тузиш юзасидан назорат ўрнатиш.

Хўжалик юритувчи субъектларга маҳсулотларни ўзаро етказиб беришнинг вужудга келган ҳажмларини, айниқса тармоқлар ичида ва тармоқлараро кооперация алоқалари бўйича сақлаб қолишга ёрдам бериш ҳамда корхоналар томонидан ўрнатиладиган битимда белгиланган ҳажмлардан ортиқ бевосита хўжалик алоқалари учун чеклашлар жорий қилмаслик.

3-МОДДА

РСФСР ҳукуматининг иқтисодий органлари томонидан минтақадан ташқарига олиб кетишга квоталар ва лицензиялар белгиланадиган маҳсулотларнинг муҳим турлари бўйича Санкт—Петербург мэрияси ва халқ депутатлари Ленинград вилоят кенгаши ижроия қўмитаси РСФСР ҳукуматида томонлар илова бўйича келишганидан кам бўлмаган ҳажмларда Ўзбекистон Республикаси учун квота белгиланишини ҳал қилади.

4-МОДДА

Нарх-наво белгилаш соҳасида келишилган ягона сиёсатни ўтказиш ҳамда ўзаро ҳисоб-китобларга тегишли нархларни бошқариш юзасидан биргаликда қарорлар қабул қилиш, томонларнинг корхоналари ва ташкилотлари томонидан маҳсулотлар (ишлар ва хизматлар) етказиб беришни шартномавий нархлар бўйича, маҳсулотларнинг келишилган муҳим турлари юзасидан эса жаҳон нархлари бўйича амалга ошириш.

5-МОДДА

Корхоналар томонидан марказлашган тартибда бошқариладиган маҳсулотлар ва товарлар етказиб беришни бажаришни таъминлаш юзасидан зарур чоралар кўриш, ўзаро маҳсулот етказиб беришларнинг қандай бораётгани ҳақида йилнинг ҳар чорагида ахборот айирбошлашни ташкил қилиш.

Маҳсулот етказиб берувчиларнинг манфаатдорлиги ва масъулиятини ошириш учун иқтисодий рағбатларни ва жазоларни келишиб олиш ва қўллаш.

6-МОДДА

Томонларнинг ўзаро розилигисиз маҳсулотларни қайта экспорт қилишга йўл қўймаслик ва бу тартибнинг бузилиши қайта экспорт қилинган маҳсулотнинг қийматини тегишли валютада тўлашга олиб келади деб ҳисоблаш.

7-МОДДА

Қўшма корхоналар, шу жумладан, томонларнинг ҳудудларидан ташқарида жойлашган шериклар билан тузишга ёрдам бериш.

8-МОДДА

Томонларнинг ҳудудлари орқали корхоналарга, ташкилотларга ва фуқароларга тегишли транспорт воситалари ўтишининг мавжуд тартибини сақлаб қолиш. Томонларнинг ташаббусига кўра ташиш ва олиб кетиш, шу жумладан, ўтиб кетувчи юкларни, нефтни, газ ва электр энергиясини узатиш махсус битим билан белгиланади.

9-МОДДА

Томонлар малакали ишчилар, мутахассислар ва илмий-педагогик кадрларни тайёрлашда ва қайта тайёрлашда ёрдам кўрсатиш тўғрисида аҳдлашдилар. Шу мақсадларда ҳар йили томонларнинг олий ва ўрта махсус ўқув юртларида квоталар ажратишни, шунингдек етакчи саноат корхоналарида ишчи кадрларни тайёрлашни ва уларнинг малака оширишини назарда тутиш.

10-МОДДА

Томонлар корхоналарни қуришда, техник жиҳатдан қайта жиҳозлашда ва реконструкциялашда, ишлаб чиқариш қувватларининг ихтисосини ўзгартиришда ўзаро лойиҳа-илмий, иқтисодий ва техник ҳамкорлик кўрсатишни лозим деб топдилар.

11-МОДДА

1991 йилнинг 15 ноябригача томонларнинг тегишли давлат органлари ўртасида шартномалар тузишни ва ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг бошқа йўналишлари бўйича протоколлар имзолашни туґаллаш.

12-МОДДА

Томонлар Ўзбекистон Республикаси ҳукумати, Санкт—Петербург мэрияси, халқ депутатлари Ленинград вилоят кенгаши ижроия қўмитаси ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорлик дастурини бажариш юзасидан ҳаракатларни рўёбга чиқариш учун тегишли давлат органларини ва бошқа тижорат тузилмаларини тузишни назарда тутиш ниятидадирлар.

13-МОДДА

Томонлар Санкт—Петербургда Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг, Тошкентда Санкт—Петербург мэрияси ва халқ депутатлари Ленинград вилоят кенгаши ижроия қўмитасининг доимий ваколатхоналарини очиш мумкинлиги масаласини ишлаб чиқишни зарур деб топдилар.

14-МОДДА

Битимни бажариш жараёнида пайдо бўладиган муаммоларни биргаликда кўриб чиқиш ва уларни ҳал қилиш бўйича чоралар кўриш.

15-МОДДА

Мазкур битим имзоланган кундан бошлаб кучга киради. Битим уч нусхада ўзбек ва рус тилларида тузилган ва 1991 йил 26 октябрда Санкт-Петербургда имзоланган. Матнлар айнан бўлиб, уларнинг ҳар бири бир хил кучга эгадир.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати номидан Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. ЖЎРАБЕКОВ

Санкт—Петербург мэрияси номидан Санкт—Петербург мэри А. СОБЧАК

Халқ депутатлари Ленинград вилоят Кенгаши ижроия қўмитаси номидан А. БЕЛЯКОВ

Эшитмадим, деманглар

РЕСПУБЛИКАДА

ИЛҒОР ТАЖРИБА МАКТАБИ

● Когон шаҳрида темир йўлчиларнинг Бутуниттифоқ семинар кенгаши бўлди. Чоржўй ва Бухоро темирйўлчиларининг тепловозларни ишлатиш ва ремонт қилиш борасидаги тажрибаси ўрганилди.

СССР темир йўллар вазири ўринбосари Б. Д. Никифоров бухоролик темирйўлчилар иши яхши ташкил этилганлигини алоҳида тилга олди. Бу тажриба мамлакатимиз учун илғор тажриба мактаби бўлади, деди.

ФАЛСАФА, МАДАНИЯТ, ИНСОН

● Тошкентда Ўрта Осиё ва Қозоғистон ёш олимларининг икки кунлик ўқиши бошланди. «Фалсафа. Маданият. Инсон»— ўқишлар шундай деб номланади.

Россия Федерацияси марказидан, Украина, Белорусь, бошқа республикалардан ёш жамиятшунос олимлар анжуманга таклиф этилишган.

МАМЛАКАТДА

РАИС ВА РАИС ЎРИНБОСАРЛАРИ САЙЛАНДИ

● Янги таркибдаги Иттифоқ парламенти Москвада иш бошлаганига саккиз кун бўлди. Мамлакат давлат ҳокимиятининг олий органи тузилмоқда.

СССР Олий Кенгаши Республикалар кенгаши мажлисида палата раиси сайланди. Қозоғистон депутатлари гуруҳининг вакили, республика халқ депутати Ануарбек Олимжонов шу лавозимга сайланди.

Иттифоқ Кенгаши раисининг ўринбосарлари ҳам сайланди. Белорусь ва Ўзбекистондан сайланган халқ депутатлари раис ўринбосарлари бўлишди. Улар парламентнинг экология соҳасидаги энг эътиборли мутахассисларидан бири 36 яшар физик олим Юрий Воронежцев ва Олий Кенгашнинг доимий комиссияларидаги оз сонли ишчилар вакилларидан 43 яшар Владимир Одиловдир.

ХОРИЖДА

БУЮК БРИТАНИЯГА ТАШРИФ

● Қозоғистон Президенти Н. Назарбоев Буюк Британияга расмий ташриф буюрди. У кеча бош вазир Ж. Мейжор билан музокара ўтказди. Учрашув чоғида халқаро вазият, Совет Иттифоқининг келажаги ва СССРдаги ислоҳотларни ўтказилишида Ғарбнинг ёрдами муҳокама қилинди. Буюк Британия билан Қозоғистон ўртасидаги муносабатлар ҳам кўриб чиқилди.

(«Ўзбекистон овози», ЎзТАГ ва ТАСС хабарлари асосида тайёрланди).

МУШТАРИЙЛАР ДИҚҚАТИГА!

ОБУНА 15 НОЯБРГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ

Ўзбекистон Алоқа вазирлигининг хабар беришича, республика рўзномалари ва ойномаларига обуна 15 ноябргача узайтирилади.

«Ўзбекистон овози»га ёзилишни унутманг!

● «Ўзбекистон овози»га ёзилдингизми?

РЎЗНОМА ОБУНА БАҲОСИ:
1 йилга — 25 сўм 68 тийин;
ярим йилга — 12 сўм 84 тийин;
3 ойга — 6 сўм 42 тийин.
Нашр кўрсаткичи 64583.

Эртага Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг таъсис қурултойи очилади

ХАЛҚ ФИКРИ— ВОЖИБ

● Эртага Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг таъсис қурултойи ўз ишини бошлайди. Партия Дастури ва Низоми лойиҳалари юзасидан салкам бир ой давом этган умумхалқ муҳокамаси ниҳоясига етди. Шаҳар ва районларда, турар жойларда, меҳнат жамоаларида ўтган суҳбат ва йиғилишларда бу муҳим ҳужжатлар ҳақида кишилар ўзларининг аниқ таклиф, фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, республика меҳнат аҳли ҳамма жойда Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси тузилаётганлигини ҳозирги замоннинг талабларига тўла мос, бутун элнинг айни кўнглидаги воқеа деб кутиб олмоқдалар. Уларнинг бўлажак партиянинг ўзи, унинг Дастур ва Низоми лойиҳалари ҳақидаги таклифлари бу муҳим ҳужжатларни тайёрлаш комиссияси томонидан умумлаштирилиб, эртага қурултой делегатлари эътиборига ҳавола қилинади.

Янги партиянинг Дастури ва Низоми лойиҳалари матбуотда эълон қилингандан бери ўтган 25 кун давомида бу сиёсий ҳужжатлар муҳокамаси рўзномамиз саҳифаларидаги энг долзарб ва айтиш мумкинки, меҳнаткашлар оммаси кенг иштирок этган мавзулардан бири бўлди. Ана шу қисқа вақт ичида рўзномамиз жойлардан юзга яқин таклифлар, фикр-мулоҳазалар акс этган хатлар олди. Унинг кўпчилик қисми газета саҳифаларида кунма-кун мунтазам суратда ёритиб борилди.

Муштарийларимиз энг аввало партиянинг бош мақсади— республика барча фуқаролари учун ижтимоий адолатни, муносиб турмуш тарзини, маънавий янгиланишни таъминлаш, байналмилал дўстликни мустаҳкамлаш, ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш каби шу куннинг энг муҳим ва амалга оширилиши шарт бўлган барча хусусиятларни ўзида тўла мужассамлаштирганлигини юксак баҳоламоқдалар.

— Биз ХДП Дастури ва Низоми лойиҳаларини собиқ Компартиянинг дастурий ҳужжатлари билан синчиклаб солиштириб чиқдик,— дейди редакцияга юборган хатида тошкентлик Ш. Холмуҳамедов. — Орада ер билан осмонча фарқ бор. Энг долзарб масалаларда ХДП халққа янада яқинроқ, унинг манфаатларини кўзлаб ҳаракат қилувчи партия эканлиги мана-ман деб сезилиб турибди. Одамлар Компартиядан юрак олдириб қўйишган эди. Чунки у ўта бюрократ, яккаҳоким партияга айланганди. Уни ана шундай ҳолга тушириб қўйган Устав қоидалари, жумладан, демократик централизм каби ҳеч қайси партияда бўлмаган мезоннинг ХДП Дастури лойиҳасига киритилмаганлиги кўнгилдагидек иш бўлган. Таклифим шуки янги партия сиёсат, маданият, миллатлараро муносабатларда сира ҳам эзгулик, адолат, ҳалоллик ва виждонийлик қадриятларига асосланиш йўлидан тоймасин... Мана шундай мазмундаги таклифлар таҳририят номига келган деярли ҳар бир хатда акс этиб турибди.

Шу нарса диққатга сазоворки, ушбу хатларнинг муаллифлари орасида Ўзбекистон ХДП таъсис қурултойини чақириш бўйича муваққат ташкилий қўмита аъзоси ҳам, жамоа ва давлат хўжалиги раҳбарлари ҳам, завод ва фабрика директорлари, ўқитувчи, боғча тарбиячиси, студент— талабалар ҳам, колхозчи, ишчи ва қурувчилар ҳам бор. Улар Дастур ва Низом лойиҳалари юзасидан билдирган таклиф, фикр ва мулоҳазалар, қўшимча матнларнинг мазмун-мундарижаси турличадир. Жумладан, қашқадарёлик Ш. Каримов Низом лойиҳасида албатта Ўзбекистон ХДП таркибида партия гуруҳлари (фракциялари)ни тузиш мумкин эканлиги ҳақидаги таклифини кўришни истаса, Свердлов районидаги Теша Салимов номли жамоа хўжалиги механик-ҳайдовчиси Р. Сатторов. Дастур лойиҳасида ерга эгалик ҳақидаги фикр ўз аксини топишини хоҳлайди. Жуда кўп таклифлар партиянинг ташкилий тузилиши, бошланғич ташкилотларнинг ўрни ва роли ҳақидадир. Муштарийларнинг аксарият қисми ҳудудий бошланғич партия ташкилотлари тузишни таклиф қилмоқдалар. Бир қатор хатларда эса район ва шаҳар партия қўмиталари аппаратида ишловчи ходимлар сонини иложи борича қисқартириш, уларнинг халқ билан алоқасини кундалик иш фаолиятининг энг муҳим қиррасига айлантириш зарурлиги қайд қилинган.

— Мен партия Дастурида ҳар қандай «изм»лардан воз кечиб жуда ҳам тўғри иш қилинган, деб биламан, деб ёзади таҳририятга юборган хатида Пахтакор районидаги Абдужабборов номли давлат хўжалиги бош мироби Қ. Муродов. —Партия социализм ёки коммунизм жамиятини эмас, балки сиёсий ва иқтисодий озодлик, демократия, тенглик ва ижтимоий адолат жамиятини барпо этишни ўзининг бош мақсади қилиб қўйганлиги ҳам оддий меҳнат кишисининг кўнглидаги гап бўлган. Биз партиямизнинг ана шу йўлдаги фаолиятини ҳамиша қўллаб-қувватлаймиз.

Рўзномамиз шунингдек, кишиларнинг ХДП ҳақидаги фикр-мулоҳазаларини ўрганиш мақсадида меҳнат жамоаларида учрашувлар, мунозаралар, давра суҳбатлари ҳам ўтказди. Уларда иштирок этган турли табақадаги кишилар ўзининг партия аъзоси ёки партиясиз эканлигидан қатъи назар Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ташкил топаётгани республикамиз мустақиллигини янада ривожлантириш йўлидаги бирдан-бир тўғри йўл деб баҳо бердилар. Улар партия халқ демократик анъаналарига, умуминсоний қадриятларга, ахлоқ ва инсонпарварлик принципларига асосланиб, меҳнат аҳлининг ижтимоий аҳволидан келиб чиқишидан, миллати ва диний эътиқодидан қатъи назар уларнинг манфаатларини ифода этиши ва ҳимоя қилиши зарур ва лозим, у албатта халқимиз ҳамиша риоя қилиб келган ва турмуш тарзининг ўткир қирраси бўлиб қолган ижтимоий адолат принципларига содиқ бўлиб қолиши керак, деган фикрни билдирдилар.

● Рўзнома таҳририяти ўз муштарийлари билдирган барча таклиф ва мулоҳазларни ХДП дастурий ҳужжатларини тайёрлаш комиссияси эътиборига ҳавола қилди.

КУЧ—БИРЛИКДА

Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси Қашқадарё вилоят ташкилотининг таъсис конференцияси бўлиб ўтди.

Конференцияда вилоят кенгаши раиси Т. Хидиров Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси Дастури ва Низоми лойиҳалари муҳокамалари якуни тўғрисида маъруза қилди. У 31 минг 314 киши Ўзбекистон ХДПга аъзо бўлиб кириш учун рўйхатга олинганлигини, уларнинг аксарият қисми собиқ коммунистлар, 8 минг 814 нафари эса Халқ-Демократик партиясига янгидан аъзо бўлиб кирганлигини айтди. Ҳозир вилоятда 958 та бошланғич, битта шаҳар ва 13 та район партия ташкилотлари вужудга келди.

Конференцияда муҳокама этилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси халқ истеъмоли моллари, савдо ва хизмат мажмуининг мажлисида республика савдо ташкилотларининг аҳолини белгилаб қўйилган озиқ-овқат маҳсулотлари ва ашёвий моллар билан таъминлашга доир ишлари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари А. М. Муталов бошқарди.

ИМКОНИЯТЛАР БОР. УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ КЕРАК

Мажлисда республика савдо ташкилотлари аҳолини белгилаб қўйилган моллар билан барқарор таъминлаш юзасидан чоралар кўраётгани, уларни тақсимлаш тартибига риоя этиш устидан назоратни амалга ошираётгани таъкидланди. Текширишлардан маълум бўлишича, аҳоли белгилаб қўйилганига мувофиқ асосан тўла ҳажмда озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланаяпти.

Амалда барча вилоятларда қўшимча ресурсларни излаш, шу жумладан, Марказ тасарруфидан ташқари харид қилиш ҳисобига излаш ишлари олиб бориляпти. Чунончи, Тошкент вилоят матлубот уюшмаси 37 миллион сўмлик, Сирдарё вилоят матлубот уюшмаси 11 миллион сўмлик, Наманган вилоят матлубот уюшмаси 15 миллион сўмлик, Самарқанд вилоят матлубот уюшмаси 9,8 миллион сўмлик озиқ-овқат маҳсулотларини сотиб олган. Буларнинг ҳаммаси, шубҳасиз, жойлардаги аҳволни барқарорлаштиради, аҳолининг кафолатли тарзда озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш имконини беради.

Шундай бўлса ҳам, деб таъкидланди мажлисда, республика Савдо вазирлиги билан Ўзбекбирлашув фаолиятида жиддий камчиликлар бор. Бу идоралардаги ходимлари жойларга бориб, камчиликларни қайд этиш билангина кифояланиб қолмоқдалар, уларни бартараф этиш юзасидан амалий чора-тадбирлар кўрмаяптилар. Бу эса шунга олиб келяптики, савдо корхоналари аҳолига озиқ-овқат маҳсулотлари ва ашёвий молларни тақсимлаш ва белгиланган миқдорда сотишни ташкил этишда камчиликларга йўл қўймоқда.

Масалан, текшириш чоғида савдо ходимларининг аҳоли талаб-эҳтиёжларига бефарқ муносабатда бўлаётганликлари натижасида Фарғона вилояти матлубот кооперацияси дўконларининг кўпчилигида пахта ёғи, чой, кир совун сингари энг зарур маҳсулотлар чиқарилмай қўйилганлиги маълум бўлди. Бу ерда 1 октябрьга фонддаги 854 тонна сариёғ, 386 тонна чой, 850 тоннадан кўпроқ кир совун кам олинган. Айни вақтда 2,2 минг тонна ун ортиқча олинган.

Бухоро, Қашқадарё, Наманган, Сурхондарё, Хоразм, Тошкент вилоятларида, Қорақалпоғистон Республикасида, Тошкент шаҳрида ҳам шундай ҳолат юзага келди.

Мажлисда, айниқса, Андижон вилоятида ташвишли аҳвол юзага келганлиги таъкидланди. Бу ерда аҳолига белгилаб қўйилган молларни ажратмаслик ҳолларига муттасил йўл қўйилмоқда, ҳисоб-китоб дафтарларида сотилган молларнинг миқдори кўрсатилмайди. Умуман вилоятда вилоят ижроия комитети савдо бошқармаси тўққиз ой ичида фонддаги гўшт, сариёғ, тухум, шакар, чойни етарли миқдорда олмаган. Фондлар бўйича ажратилган моллар савдо тармоқларига бир меъёрда етказиб берилмаётгани, оз-оздан келтирилаётгани, белгилаб қўйилган миқдорга асосан моллар сотилмаётгани натижасида аҳвол янада мушкуллашяпти.

Тошкент шаҳар Ленин район озиқ-овқат маҳсулотлари савдоси бошқармасининг бир неча дўконларида ҳам худди шундай ҳолат аниқланди, бу дўконларда ун, шакар, гўшт, арақ йўқлиги маълум бўлди.

Текширишлар асосида шундай хулоса чиқариш мумкин: аниқланган камчиликлар савдо ходимларининг совуққонлиги натижасигина эмас, айни вақтда уларнинг белгилаб қўйилган қоидаларни бузишлари натижаси ҳамдир. Кўпгина дўкон мудирлари белгилаб қўйилган моллар сотилганлиги ва улар қанча олинганлиги тўғрисида ҳар 10 кунда ҳисоб бермаяптилар.

Мажмуа мажлисида аҳолини нон ва нон-булка маҳсулотлари билан таъминлаш масаласи синчиклаб кўриб чиқилди. Бухоро, Сирдарё, Наманган вилоятлари кишлоқ районларидаги дўконларга нон бир маромда етказиб берилмаяпти, келтирилган нонни тўпланиб қолган жуда кўп одам бир неча соат мобайнида талаб кетмоқда. Қорақалпоғистон Жумҳурияти матлубот уюшмаси дўконларида бир кишининг қўлига икки-уч буханкадан нон сотилмоқда. Бу эса ҳар хил миш-мишларнинг тарқалишига сабаб бўлади, бунга кўпинча савдо ходимларининг ўзи кўмаклашмоқда.

Кўпгина дўконлар, айниқса, қишлоқ жойлардаги дўконларда молларни сақлаш учун шарт-шароит йўқ, биnolар ифлос ҳолатда сақланади. Баъзи молларнинг нархи кўрсатилмаган, сотувчилар пештахта ортида кир халатларда ёки умуман халатсиз ишлашмоқда. Шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида Бухоро вилоят савдо бошқармаси тизимининг ўзидагина 68 марта савдо-сотиқ қоидалари бузилганлиги аниқланди, бунинг учун 44 киши интизомий жавобгарликка тортилди, 17 киши эгаллаб турган лавозимидан четлаштирилди.

Мажмуа мажлисида республиканинг барча вилоятларига тўртинчи кварталда белгилаб қўйилган моллар асосан ресурслар билан таъминлаб қўйилганлиги қайд этилди. Шу сабабли мавжуд муаммоларни тугатиш, молларни аниқ тақсимлашда керакли тартиб ўрнатиш биринчи даражали аҳамиятга молик вазифа ҳисобланади.

Мажлис қатнашчилари бу ишларни амалга оширишда юзага келган аҳволни таҳлил этиб, савдони ташкил этишдаги камчиликлар ва жиддий нуқсонлар жойлардаги савдо ташкилотлари ва ижроия комитетларининг раҳбарлари ҳамон республика ҳукумати қарорлари бажарилишини етарли даражада назорат қилмаётгани, камчиликларга йўл қўяётган кишиларга нисбатан қатъий чора кўришмаётгани сабабли рўй бераётганини таъкидладилар. Жойларда аҳоли ҳамда савдо ходимлари ўртасида тушунтириш ишлари ҳали ҳам суст олиб борилмоқда. Республика Савдо вазирлигининг улгуржи идоралари, савдо бошқармалари, трестларининг, Ўзбекбирлашув районлараро базаларининг ходимлари фондларни ўз вақтида моллар билан таъминлаш устидан назоратни сусайтириб юбордилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси халқ истеъмол моллари, савдо ва хизмат мажмуининг мажлисида ҳукумат қарорларини сўзсиз бажариш, мавжуд камчиликларни тезда тугатишга доир ҳаракатларнинг аниқ-равшан дастури ишлаб чиқилди. Кириб келаётган куз-қиш даври аҳоли ўртасида белгилаб қўйилган молларни аниқ ва адолатли тарзда тақсимланишига таъсир этмаслиги зарурлиги уқтирилди. Савдо вазирлигига, Ўзбекбирлашувга кўрсатмалар ва бошқарувларнинг кенгайтирилган мажлисларида текшириш натижаларини муҳокама қилиш, камчиликларга йўл қўйган шахсларга принципиал баҳо бериш ва жойларда бўлинмаларнинг иши устидан қатъий назорат ўрнатиш топширилди.

Марказлаштирилгандан ташқари молларни харид қилиш юзасидан қўшимча имкониятларни излаб топиш юзасидан ишларни бундан кейин ҳам давом эттириш зарур деб топилди.

(ЎзТАГ).

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

БОШҚА ЙЎЛ ЙЎҚ

Кеча Мадрид шаҳридаги ҳашаматли Шарқий саройда Яқин Шарқ муаммосига бағишланган халқаро конференция ўз ишини бошлади. Унинг ишида низонинг бевосита қатнашчилари бўлган Урдун, Сурия, Миср, Лубнон ва Исроилдан ташқари раислик қилишни ўз зиммаларига олган АҚШ ва СССР билан бирга Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг вакиллари ҳам иштирок этмоқдалар. Фаластинликлар бирлашган Урдун—Фаластин делегацияси таркибида конференцияга келдилар.

Ушбу анжуман кўп жиҳатдан диққатга сазовор воқеадир. Биринчидан, у 1948 йилдан бери давом этиб келаётган маҳаллий низони бартараф этиш учун чақирилгандир. Иккинчидан, можарога тортилган бош томонлардан бири—Фаластин миллий озодлик ҳаракати анжуманга ўзининг мустақил делегациясини юборишга эриша олмади. Учинчидан, конференция араблар билан Исроил ўртасидаги бевосита музокараларнинг дебочасидир.

Араб-Исроил можароси қанчалик эски бўлса, уни бартараф этишга бағишланган халқаро конференцияни чақиришга уринишлар ҳам шунчалик кўҳнадир. Даставвал араблар ҳам, Тель-Авив ҳам қурол кучи билан масалани ўз фойдасига ҳал қилишга ишонди. Айниқса 1962 йилги олти кунлик урушда Исроил Урдун дарёсининг ўнг қирғоғи, Ғазо сектори ва Жўлан тепаликларини босиб олгандан кейин истилочилар халқаро сулҳ конференцияси тўғрисида эшитишни ҳам хоҳламадилар.

Совет Иттифоқи ва баъзи бир араб давлатларининг халқаро анжуманни чақириш воситасида низони бартараф этишга даъватларига жавобан Исроил ҳукмрон доиралари араблар билан яккама-якка, яъни ҳар бир араб давлати билан Исроил ўртасида алоҳида-алоҳида музокаралар ўтказиш тактикасини олға сурдилар. Бундан кўзланган мақсадлар, биринчидан, ўз давлатига эга бўлмаган фаластинликларнинг музокараларда қатнашишларига йўл қўймаслик бўлса, иккинчидан, араб мамлакатларини бир-биридан ажратиб ташлаб, ўз шартларини уларнинг бўйнига қўйиш эди.

Ушбу тактика ўша пайтдаги Америка маъмурларига ҳам жуда маъқул бўлгани учун президент Ж. Картер Миср президенти Анвар Садатни Кемп-Дэвид битимини имзолашга кўндирди. Бу ҳақда жаҳон матбуотида мадҳу санолар ўқилган ва Вашингтон бошқа араб давлатларини ҳам шу йўлга бошлашга кўп ўринган бўлса ҳам Кемп-Дэвид такрорланмади.

Исроил ҳукмдорларининг 70—80 йилларидаги араблар билан сепарат сулҳ тузиш ҳамда айни пайтда Лубнон ва Фаластин қочоқларининг лагерларига зарба бериш сиёсати ҳам кутилган натижалар бермади. Аксинча, истило қилинган ҳудудларида фаластинликларнинг халқ қўзғолони—интифода бошланиб мана тўрт йилдан бери давом этмоқда. Исроилнинг ўзида ҳам араблар билан муносабатларини тинчлик ўзанига кўчириш ва бунинг эвазига мамлакатнинг хавфсизлигини таъминлаш тарафдорлари кўпайди. Фаластинликлар билан мулоқот қилишга тайёр бўлган исроилликлар ҳам топилди. Шу жумладан, ҳукмрон доираларига мансуб кишилар, ҳаттоки Исроил бош вазири Ицхак Шамир ҳам мен ҳукуматга музокаралар йўлини, конференцияни тавсия этаман, чунки бундан бошқача йўл бизда йўқдир, деб тинч мулоқотлар йўлини танлаб олди.

Дарҳақиқат, шунча йил қуролга таяниб, кетма-кет урушлар олиб бориб нимага эришилди? Араблар тақдирга тан бермадилар, адолат учун курашни тўхтатмадилар. Исроил халқи тинчлигини йўқотди. Тель-Авив ўз ядровий дастурига эга бўлган, Ироқ ядро қуролини ишлаб чиқаришга фаол равишда тайёргарлик кўраётган бир шароитда ҳозирги қуролли тўқнашувлар навбатдаги араб-исроил урушига айлангудай бўлса, унинг оқибатлари қандай бўлишини ким олдиндан айтиб бера олади?

Жаҳон майдонида кейинги йилларда бўлиб ўтаётган ижобий ўзгаришлар ва Яқин Шарқдаги аҳволга тўғри баҳо бериш, далиллар, воқелик билан ҳисоблашиш Америка раҳбариятининг ҳам ушбу муаммога ўзгача ёндашувига олиб келди. Фақат шу минтақа аҳолисини эмас, балки жаҳон халқларини қарийб ярим асрлик кескинликка маҳкум этган Яқин Шарқ можаросини тезроқ бартараф этиш зарурлигини, менимча, айниқса Ироқ-Кувайт танглигидан кейин Вашингтон яхшироқ идроқ этди. Фикримни тасдиқлаш учун АҚШ давлат котиби Ж. Бейкернинг Ироқ тажовузига чек қўйилгандан буён ўтган вақт ичида Яқин Шарқ мамлакатларига қилган саккиз сафарини эслаш кифоядир, дейман. Энди асосийси шуки, Жорж Буш ҳукумати Яқин Шарқ муаммосини тинч йўл билан ҳал қилишга астойдил киришиб, араб давлатлари, Фаластин Озодлик Ташкилоти, истило этилган ерлардаги фаластинликларнинг вакиллари ва Тель-Авив раҳбарлари билан самарали мулоқотлар олиб борди, керак бўлганда ўз иттифоқчиси ҳисобланган Исроилга тазйиқ кўрсатишдан ҳам қайтмади. Чунончи, Ж. Буш Тель-Авив сўраган молиявий ёрдам масаласини тўхтатиб туришга кўрсатма берди.

Арабларнинг ҳам тинчлик конференциясини чақириш ва умуман Яқин Шарқ муаммосини ҳал этишга қарашлари маълум даражада ўзгарди.

Айниқса Фаластин Озодлик Ташкилотининг масалага ёндошувида жиддий ўзгаришлар содир бўлгани конференцияни чақиришда муҳим роль ўйнади. Фаластин Миллий Кенгашининг яқинда Жазоир шаҳрида ўтган сессияси халқаро конференция ишида Урдун делегацияси билан биргаликда қатнашиб, фаластин халқининг ҳуқуқларини ҳимоялашга қарор қилди. Сессияда Фаластин масаласини ҳал этишда куч ишлатиш, қуролли кураш тарафдорлари енгилдилар. Я. Арафат анча олдинроқ Исроил раҳбарларига келинг, БМТ воситачилигида тинчлик тўғрисида келишиб олайлик, деб мурожаат этган эди. Фаластин давлати президентининг халқаро сулҳ конференцияси орқали можарони бартараф этиш йўли сессияда устун чиқди. Фаластин раҳбарларининг кўпчилиги бу сиёсатни ҳозирги шароитдаги жуда тўғри, уддабурон сиёсат, деб қўллаб-қувватламоқда.

Совет Иттифоқининг ушбу масалага ёндошуви масаласига келганда, у ҳамиша тажовуз қурбонлари томонида бўлиб келди. Фаластин халқининг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини тан олишга даъват этди, минтақада мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун араблар ва исроилликлар муроса қилишлари, тотув яшашлари, келишмовчиликларни музокаралар воситасида ҳал этишлари лозим, деб ҳисоблади.

Мадрид анжумани бошланганлиги билан низони тинч воситалар орқали ҳал қилишга қарши турган кучлар бутунлай йўқ бўлиб кетди, конференция эса барча келишмовчиликларга дарҳол чек қўяди, деб бўлмайди. Чунки, ана шундай кучлар араб дунёси ва Фаластин Озодлик Ташкилоти сафларида ҳам, Исроилда ҳам бор. Чунончи, Либиё раҳбри Муаммар Қаддафи биз Исроил давлатини ҳеч қачон тан олмаймиз, деб конференцияга қатнашишга розилик берган араб мамлакатларининг бошлиқларини танқид қилди. Эрон ташқи ишлар вазири Али Акбар Вилоятий эса Исроилни йўқ қилиб ташлашга чақирмоқда. Ироқ раҳбари Саддам Ҳусайн ҳам конференция ўтказилишидан ҳурсанд эмас. Исроилда ҳукумат аъзоларидан уч нафари конференцияда қатнашиш тўғрисидаги қарорга қарши овоз берди. «Ликуд» блокининг Ариель Шарон бошчилигидаги ўнг қаноти ва ўнг сиёсий партиялар араб-исроил мулоқотини қораламоқдалар.

Конференциянинг енгил кўчмаслигини олдиндан айтиш қийин эмас, чунки масала ниҳоят даражада чигаллашган, касал эскириб, яралар йиринглашиб кетган. Аммо, шундай бўлса-да пировардида ақл-идрокнинг тантана қилишига умидлар йўқ эмас.

Алқисса, араблар, шу жумладан фаластинликлар ҳам, исроилликлар ва уларнинг Америкадаги ҳомийлари ҳам Яқин Шарқ муаммосини ҳал этишнинг бирдан-бир йўли сиёсий мулоқот эканлигини тушунган ҳолда Мадридга йўл олдилар.

Собир ҚУРБОНОВ,
сиёсий шарҳловчи.

ЎТГАН ҲАФТА МАКТУБИ

СОБИТҚАДАМ БЎЛАЙЛИК

Мана, ниҳоят 127 йиллик танаффусдан сўнг сиёсий мустақилликка эришдик. Энг оқил ҳакам — вақт экан. Халқимизнинг кўзи очилди, йўқотилган тилини, эътиқодини топиб олди. Ахир бир майизни қирққа бўлиб улашган, дўстим деб хонадонининг тўрини бўшатиб берган халқимизнинг дини, урф-одати, кўп йиллик тарихи қадри қанча вақт топталиб, туҳмат тошлари отилиб келди. Қолаверса, ўзининг табиий бойликларидан фойдалана олмади, устига-устак боқиманда халқ деган таъна эшитди.

Биз ўрта мактабни битириб, олийгоҳларни тугатдик, лекин ўз она тарихимизни, маданиятимизни юзаки ўрганишга тобе қилинган эдик. Тарих саҳифаларига кўз югуртирар эканмиз, халқимизнинг довюрак саркардаси Темурнинг номини бирёқлама золим ва қонхўр деб аташса, тўтиқушдек қайтарганимиздан орланиб кетасан киши. Юз-хотир қилиб, андишага бориб, мушкул аҳволга тушиб қолган халқимизнинг боши узра эркинлик шабадалари эсганлиги рост бўлсин. Ҳа, Навоийдек улуғ сиймолар, Темурдек жаҳонгирлар, Беруний, Улуғбек, Ибн Синодек буюк алломалар ўтган бу табаррук замин, қадимий ватан энди-энди эркин нафас оляпти. Миллий қадриятларимиз, тилимиз, урф-одатларимиз тикланяпти.

Мустақиллик йўли узоқ, машаққатли ва шу билан бирга шарафли йўлдир. Мустақиллик билан бирга меҳр-оқибат, эътибор, ишонч, бирдамлик келган бўлсин жумҳуриятимизга. Токи бошимиздан ўтган қора кунлар қайтарилмасин.

Республикамизда яшаётган барча миллат ва элатларимиз фикру мақсадлари олдимизда турган мустақиллик қадамларимизни шаҳдам бўлиши учун, илгаригидек мансаб талашиш, вақтдан фойдаланиб қолиш, гуруҳбозлик, орқадан тош отиш йўлларини бир томонга йиғиштириб қўйайлик, Ўзбекистон давлатини янгиланиш давридаги сиёсатини унинг бирдамлиги ва ҳамжиҳатлигини бизлар сўзда эмас, амалда қўллаб-қувватлашимиз, бу ишда Президентимизнинг режаларини бажаришга бел боғламоғимиз даркор.

Акс ҳолда келажак авлод бизларни кечирмайди.

Эндиликда бу масалаларни республикамиз халқлари тушунишмоқда. Қилинадиган ишларимиз бисёр. Бу хайрли ишларда собит қадам бўлайлик.

С. ОРИФХУЖАЕВ,
Тошкент Давлат дорилфунуни катта ўқитувчиси, тарих фанлари номзоди.

● Тошкент вилоятидаги Бурчмулла қўрғонида Ўзбекистонда ягона олмосни қайта ишлаш заводи фаолият кўрсатмоқда. Завод бундан икки йил аввал Бўстонлиқ районидаги ёшларни иш билан таъминлаш мақсадида эски кон базасида ташкил этилганди.

— Ҳозир бизда 850 дан зиёд киши меҳнат қиляпти,— дейди «Олмос» заводи директори Р. Зиёвутдинов. —Уларнинг кўпчилиги ёшлардан иборат.

Эндиликда корхона аҳли қимматбаҳо олмос буюмлар тайёрлашни йўлга қўйган. Завод учун хом ашё Ёқутистондан келтирилмоқда. Бу ерда олмослар тўлиқ қайта ишловдан ўтгандан кейин тайёр маҳсулот ҳолида «Алмазювелирэкспорт» бирлашмаси ва Тошкент заргарлик заводига жўнатиляпти.

СУРАТДА: олмосларни қайта ишлаш жараёни. Бу ишни Улуғбек Ортиқов муваффақиятли бажармоқда.

С. ВЕЛИЧКИНА (ЎзТАГ) олган сурат.

МУСТАҚИЛЛИК... Бу кунни ота-оналаримиз, бобокалонларимиз қанчалик орзу қилган эдилар. Минг қатла шукурки уни кўриш биз фарзандларга насиб этди. Фахрланадиган яна бир жойи шундаки, бу мустақилликни мустаҳкамлаш, уни асраб қолиш масъулияти ҳам ҳозирги авлодлар, яъни бизнинг зиммамиздадир.

Қандай қилсак, ўлкамиз камол топади, қандай қилсак камбағалликдан чиқиб, қаддимизни ростлаб оламиз?! ...Ҳайриятки имкониятларимиз минг қадар, миллион қадар. Уларни ишга солмоқ учун нималар керак, нималар етишмайди?!

Бугун бизга билак кучи билан бирга юрак ҳарорати ҳам даркор. Энг яхши одатларимиз, кул босиб қолаёзган анъаналаримиз, фазилатларимизни ишга соладиган, ҳар вақтдагидан ҳам кучлироқ ишга соладиган пайт келди.

Кечагида олтиариқлик фермер Одилжон Ҳикматов бошлиқ хўжалик аъзоларининг ҳимматидан кўнглим яйраб кетди. Улар фермада ҳар куни соғиб олаётган сутдан қишлоқдаги ёлғиз, қаровчиси йўқ кишилар хонадонларига бепул етказиб беришаётган экан.

Рўзномамизга қизалоқ етаклаган бир кекса аёл кириб келди. У билан танишамиз. Ая пенсия ёшида эканлар, шу қизчани болалар уйидан фарзандликка олиб, тарбия қилаётганини айтди.

— Қизчамнинг адашган онасини ҳам бағримга олмоқчиман. Кетидан югура-югура чарчадим, — дейди у куюниб. — Ёрдам берсангиз. Мен ҳам ёлғиз аёлман. Ростини айтсам шу қизалоғимнинг тақдири учун жуда-жуда безовтаман. Нега десангиз ёшим бир жойга бориб қолган... Унинг онаси эса жуда ёш. Илойим орқамда қолишсин. Мен умр бўйи ишлаб топган-тутган нарсаларимдан, уй-жойимдан шулар баҳраманд бўлишса деймaн...

Онахонни эшитаяпману, Аҳмад Яссавийнинг одамларни ғариб ва етим-есирларга шафқатга чорловчи қуйидаги тўртлиги беихтиёр ёдимга келади:

Ғарибларни кўрган ерда оғритмангиз,
Ғарибларга очиғланиб сўз қотмангиз.
Заиф кўруб ғарибларға тош отманғиз,
Бу дунёда ғарибликтек бало бўлмас.

Биз меҳр-шафқатли халқмиз. Бу меҳр уммони шунчалар қайноқки, ундан фақат бир-биримизгина эмас, балки бошқа қардош халқлар ҳам баҳраманд бўлгани маълум. Улуғ Ватан уруши йилларида бошпанасиз, ота-онасиз қолган юз минг бола Ўзбекистонда паноҳ топганини, бунда ўсиб-унганини ким билмайди, дейсиз.

Меҳр-шафқат, инсонпарварлик туйғуларидан иборат асл қадриятларимизни қалб тубида авайлаб сақлаб келаётган халқнинг эртаси, албатта, ойдин бўлади.

Мустақил Ўзбекистонимизни энг аввало порахўрликнинг ҳар қандай кўринишларидан мусаффо кўришни жуда-жуда истайман. Ўқишга кириш учун пора, ишга жойлашиш учун пора, мартабага кўтарилиш, уй-жой олиш учун пора, ҳатто самолёт ва поездга чипта олиш, касалхонадаги бемор кишингни кўриб чиқиш учун дарвозабонга чойчақа ташлаб ўтишдек таъмагирлик балосидан қутилмас эканмиз, турли фалокатлар елкамиздан босиб тураверади. Минг афсуски бундай кимсалар бир-бирларининг сирларини очишмайди, аксинча қўллаб-қувватлашади, елкадошлик қилишади. Шу боисдан ҳам уларга хотима бериш қийин кечмоқда. Биз юртимизни ана шундай балойи нафслардан, молу-давлатга юз тубан кетган таъмагир кимсалардан қанчалик тезроқ тозаласак, шунчалик ишларимиз олдига босади.

Ҳазрати Навоий айтганларидек, «то нафсу ҳаво қасри» йиқитилмагунча «эл шод ўлмас, мамлакат обод ўлмас».

Булардан келиб чиқадиган хулоса битта: топширилган иш учун масъулият, уни ҳалол-пок, виждонан бажариш, ўз касбига меҳр қўйиш, ардоқлаш ҳар кимнинг имон-эътиқодига айланмоғи даркор. Биз фақат шундай: ҳалол, пок, меҳр-шафқат билан яшаб, меҳнатни севиб, меҳнатни ардоқлагандагина янги ҳаёт қура оламиз. Бунда бизга ёрдамга келадиган турмуш тажрибамиз, катта ҳаёт йўлимиз бор. Ўзининг пок хизмати, эл-юртга садоқати билан ҳалол яшаган оддий одамлар, меҳнат фахрийларидан ибрат оламиз.

Уларни ҳар қайсимиз оила деб аталмиш ҳаёт бўстонида кўрганмиз. Оталаримиз, оналаримиз, боболаримиз турмуш тарзи, онги, орзу-умиди, кураши, ғалабаси ҳаётнинг бебаҳо дорилфунуни. Биз турмушимизни ана шу улуғ инсонлардаги энг эзгу фазилатлар орқали янгилаймиз, ёшартирамиз, камолга етказамиз. Бу ажойиб анъана. Бу ҳаёт қонуни. Бизгача ҳам шундай бўлган. Биздан кейин ҳам шундай бўлаверади.

Аслида, ҳаётимиз, ўтмишимиз, биз кўз очиб кўрган дунё, сийнасига бош қўйиб, тўйиб-тўйиб ором олган ота-она бағридан, уларнинг турмуш-турмушидан, имон-эътиқоди, маънавий дунёсидан бошланган. Бугун ҳар қайси фарзанд ўз меҳригиёларидаги ана шу хислатлар, фазилатлардан фахрланиб, уларни қалбига, эътиқодига яқин кишилар дея олар экан, минг бора бахтиёрдир.

• ОДОБНОМА •

МЕНГА

МЕН ҳеч вақт ота-онам, уларнинг ишлари ҳақида бугунгичалик кўп ўйлаган эмасман.

— Хайрият, уруш бизнинг ғалабамиз билан тугади, — деганлари эсимда онамнинг. — Акс ҳолда фашистлар дадангни билан мени биринчилардан бўлиб отиб ташлашарди.

— Нега энди сизларни?

— Маҳаллада ёлғиз биз икковимизгина фирқа аъзоси эдик-да, — аллақандай фахр ва жиддийлик билан гапида давом этди онам Марҳаматхон Умар қизи. Отам Пиримқул Назар ўғли бўлса онамнинг гапларини тасдиқлагандек мийиғида кулиб қўя қоларди.

Улуғ Ватан уруши тугаган дастлабки йиллар. Тошкент қишлоқ райони халқ маорифи бўлимининг тавсияси билан ота-онам шу райондаги Қатортол ва Эркин қишлоқ Советидаги болалар уйларига ишга тайинланишди. Ўшанда енгил-елпи юкни ортиб Қатортолдаги болалар уйига онам билан кўчиб кетганимиз эсимда. Биз бир кампирникида ижарада яшардик. Ҳеч эсимдан чиқмайди: бир куни ярим кечаси кимдир эшигимизни қаттиқ тақиллатди. Очсак, болалар уйи энагаси. У тарбияланувчилардан бири қаттиқ оғриб қолгани ҳақида хабар бергани келган экан. Онам бизни кампирга тайинладилару энага билан бошлашиб кетдилар. Қайтгач, болалардан бирида пешоб тутилиб қолиб, аранг ҳаётини сақлаб қолишганини изтироб билан сўзлаётиб:

— Болаларимизнинг «қўлларини ҳалоллаб» қўймасак бўлмайди шекилли, — дедилар онам Шакарбувига маслаҳат солгандек.

Бу гап кампирга жуда маъқул тушди. Ижарада турган уйимизни «қўллари ҳалолланган» болаларга бўшатиб бердик. Бизни онам вақтинчалик болалар уйига кўчириб қўйдилар. Онам болаларга алоҳида ош-овқат пиширтирар ва ҳар куни икки-уч бор улардан ўзлари хабар олардилар.

Биз узоқ вақт дин — жаҳолат, дин — афъюн деган ақидалар қурбони бўлиб яшаб келдик. Халқимизнинг ўзига хос удум, анъаналарини ҳам динга боғладик. Яқин-яқинларгача ўғилчасини хатна қилдириб, иккита одамнинг олдига бир лаган ош қўйган кишининг жиноятчидан фарқи йўқ эди. Шу нуқтаи назардан қараганда болалар уйи тарбияланувчиларидан бир гуруҳи «қўлини ҳалоллаш» онамга жуда қимматга тушиши мумкин эди...

Онам эртаю кеч болалар билан бирга эдилар. Иш вақтини пул билан ўлчаганларини билмайман. Меҳнат отпускаси олиб яйрагани ҳам эсимда йўқ...

...Бир қувонч онамни жуда-жуда энтиктиргани ёдимда Дадамга ҳар он бу ҳақда оғзидан бол томиб мақтайдиган етим болакайни фарзандликка олишга аҳд этганидан шодлиги ичига сиғмасди. Ўғиллик бўлиш орзуси ушалишидан ортиқ эзгу-армони бўлмаган онам негадир бу масалада жимиб қолдилар... Энди билсам, етимларни бир-биридан фарқ қилмаслик учун воз кечган экан бу ниятидан. Лекин этагига ҳаргиз ўралашиб юрадиган ўша болакайни кўрганида кўзларида ёш халқаланарди онамнинг...

Онамнинг «Артек» пионерлар лагерига бир дона йўлланмани не ҳасратда ундирганларини сўзлаб бераётганларида эшитиб қолганман. «Артек»ка юбориш учун Шурани танлабдилар. Очиғини айтсам, шунда ўша қизалоққа ҳавас билан бирга, аллақандай ғашлик туйғуси ҳам кўнглимдан ўтган эди. Ҳатто «Артек»ка мен бораман, деб хархаша қилганим эсимда.

— У юз бора «Артек»ка бориб келганда ҳам кемтик қалби тўлармиди болам, — дедилар мени юпатиб онам. — Ахир, сенинг бахтинг ўзинг билан-ку, ёнингда-ку...

Ўз боласидан ҳам ўзгалар боласи кўнглини кўтаришнинг қанчалик катта нарса эканлигини мана энди тушуниб турибман. Шура билан боғлиқ яна бир воқеа ҳеч эсимдан чиқмайди. У оғир дардга чалиниб қолди. Уйимизга яқин деб Тахтапилдаги юқумли касалликлар шифохонасига онам елиб-югуриб ётқиздилар. Ҳар куни Қатортолдан қатнаб, ундан хабар олардилар. Биздан яшириб Шурага қон берганларини кейинроқ билганмиз...

ОНАМНИ ўйласам меҳр деб аталмиш инсонпарварлик уммони кўз олдимга келади. Одам меҳр бергани сайин унинг ўрни бўшаб қолмас экан. Аксинча, илгаригисидан ҳам зиёда меҳр-шафқат уммони қалбига қуйилиб-қуйилиб келаверар-кан. Акс ҳолда бир инсон бир қанча мушфиқ, мумтоз қалбларга қандай йўл топа олади ахир!

Уйимизда катта бўлган Нюра Загарулько ҳозир 70 ёшда. У Чилонзорда яшайди. Яқинда инқиллаб-синқиллаб бизларни кўргани келиб-дилар.

— Болаларимизнинг борди-келдилари ҳам бизникига ўхшаса эди, — дейди у.

— Бу сиз билан бизга боғлиқ Нюра опа, — дейман кўнглини кўтариб. Ахир, биз туғишгандан ҳам яқин бўлиб кетганмизку...

Одам яхшилик кўрган уйига, одамларига шундай талпинар экан. Ўз вақтида

АНДИЖОННИНГ КАТТА КАРВОНИ

ЭЗГУ НИЯТ АМАЛДА

Андижон вилояти ҳам пахта тайёрлаш йиллик режасини бажарди. Давлатга 370 минг тонна пахта армуғон этилди. Ҳар гектар ердан олинган ҳосил салкам 28 центнерни ташкил этди. Ялпи ҳосилнинг 95 фоизи юқори навларга топширилди. 25 минг тонна уруғлик пахта тайёрланди.

Бундай ютуққа осонликча эришилмади. Ёғингарчилик кўп бўлди. Эрта баҳорда ҳам, саратонда, кузда ҳам ёмғир, дўл ёғди. Кучли шамол натижасида Комсомолободда аксарият майдонларга экилган чигит қум остида қолди. Вилоятда кўп майдонларга қайта уруғ ташланди. Образли қилиб айтганда, бу йил Андижон деҳқонлари гўё табиат билан шахмат ўйнадилар. Биринчи юриш табиат томонидан, иккинчи юриш эса деҳқонлар томонидан бўлди. Шунга қарамай шахмат ўйинида ақл-идрок билан иш тутган пахтакорлар ғолиб чиқдилар.

Уруғ танлаш соҳасида қилган ишларимиз ҳам яхши самара берди. Баҳор кеч келиб, куз эрта бошланадиган тоғли Қўрғонтепа, Жалолқудуқ, Хўжаобод, Марҳамат районларида эртапишар «Қирғизистон—3» нави экилгани яхши бўлди. Марҳамат райони биринчилар қаторида маррага етди. Режадан ортиқча 736 тонна пахта топширди. Хўжаободликлар ҳам маррага яқинлашиб қолдилар.

Бу йилги мавсумнинг ўзига хос жиҳати шундаки, Андижонда механизацияга муносабат яхши томонга ўзгарди. Вилоят механизаторлари кейинги йилларда биринчи марта машинада пахта териш йиллик режасини бажардилар. Тайёрланган жами пахтанинг қарийб 200 минг тоннаси «пўлат этак»лардан тўкилди. Балиқчи, Бўз, Комсомолобод, Марҳамат, Шаҳрихон механизаторлари машинада пахта теришнинг чинакам қаҳрамони бўлдилар. Қўрғонтепа районидан Т. Дадабоев, Балиқчи районидан Х. Сайфуддинов, Олтинкўлдан О. Қосимов, Марҳаматдан О. Олимов, Пахтаободдан М. Йўлдошев, Бўздан Д. Нурматов, Комсомолободдан К. Юнусов, Шаҳрихондан Б. Маматов ва бошқа илғор механизаторларнинг ҳар бири 170—220 тоннадан пахта териб, Андижон хирмонига салмоқли ҳисса қўшдилар.

Пахта харид нархининг оширилиши пахтакорларимизнинг ғайратига ғайрат қўшди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, вилоятимиз пахта харид нархининг ортишидан 261 миллион сўм, макка дони, шоли ва жун харид нархининг ортишидан эса 4,5 миллион сўм қўшимча даромад олади. Бундан ташқари хўжаликларда фойдадан бюджетга солиқ олинмаслиги ҳисобига 17,4 миллион сўмлик маблағ тежалади.

Президент фармонига биноан вилоятимиз бўйича тайёрланган пахтанинг 5 фоизи 18 минг 480 тоннани ташкил этади. Бу пахта хўжаликлар ихтиёрига ўтади. Ундан тахминан 103 миллион 140 минг сўм даромад олинади. Соф фойда — 48 миллион 590 минг сўм, 9750 тонна пахта чигитидан олинадиган ёғ — 1950 тонна, кунжара — 3900 тонна, шелуха — 2950 тоннадан ортиши кўзда тутилмоқда. Демак, режадаги 5 фоиз ва режадагидан ташқари энди топшириладиган пахтанинг ҳаммаси хўжаликлар ихтиёрига берилади.

Пахтакорларимизнинг шу кеча-кундуздаги нияти ялпи ҳосилни 400 минг тоннага етказишдир. Ҳозир пахта йиғим-терими мавсумининг якунловчи босқичи бошланди. Вилоятимиздаги 155 та пахтачилик хўжалигининг юздан ортиғи йиллик режани уддалади. Мажбурият ҳисобига пахта топшираётган Комсомолобод районидаги Мирзааҳмедов номли, «Оқ олтин», «Дўстлик» давлат хўжаликлари, Марҳамат районидаги У. Қорабоев номли, Бўз районидаги Навоий, Бобур номли, Олтинкўл районидаги Ленин номли, Шаҳрихон районидаги «Октябрь» жамоа хўжаликлари, «Савай» давлат хўжалиги вилоятимиз эришган катта меҳнат ғалабасига муносиб ҳисса қўшдилар. Асака, Андижон, Избоскан районлари пахтакорлари ҳам ғалаба бўсағасида турипшибди.

Қ. ХОЛМИРЗАЕВ,
халқ депутатлари Андижон вилоят Кенгашининг раиси.

ҲОСИЛДОРЛИК ОШДИ

Деҳқон йил бўйи эзгу ният билан ишлайди. Ғалвир сувдан кўтарилганда у ё қувонади, ё ер чизади. Биз меҳнатимиз зое кетмаганидан, хирмонимиз салмоғидан қувондик. Бўлимимиз «Савай»дагина эмас, Қўрғонтепа районида биринчи бўлиб маррага етди. Андижон хирмонига 1900 тонна пахта тўкдик. Ҳар гектар ердан 28 центнердан ортиқ ҳосил олдик. Ялпи ҳосилнинг 85 фоизи «зангори кема»лар ёрдамида терилди.

Даврон Таваккалов, Турғунбой Дадабоев, Ҳасанбой Мўминов ва бошқа тажрибали механизаторлар 110—130 тоннадан пахта териб хирмонга барака киритдилар.

Ҳосилдорликни оширишда Эргаш Таваккалов, Иминжон Тошпўлатов, Мабохон Йўлдошева, Мамадали Боймуродов бошлиқ бригадалар байроқдор бўлдилар. Бу бригадаларда ҳар гектар ердан 31-33 центнердан ҳосил олинди. Бўлимимиз пахтакорлари яна ҳар гектар ердан тўрт центнердан пахта йиғиб-териб олишга сўз бердилар.

А. ҲАЙДАРОВ,
Қўрғонтепа районидаги «Савай» давлат хўжалигининг бўлим бошқарувчиси.

ИЛОВА: Бу хўжалик «Ўзбекистон овози» рўзномаси билан ўзаро ҳамкорлик шартномаси тузди. Шартномага мувофиқ хўжалик аъзоларидан 500 нафари «Ўзбекистон овози»га обуна бўлди.

РЕЖАДАН ОРТИҒИ ЎЗИМИЗГА

Пахтакорларга катта имтиёзлар берилди. Режадан ортиқча топширилган пахта деҳқоннинг ўзига сийлов.

Бригадамиз шартнома бўйича 202 тонна пахта етиштириши керак эди. 233 тонна пахта топширди. 120 тоннаси биринчи, 90 тоннаси иккинчи, қолгани учинчи навга қабул қилинди.

Мўлжалдагидан кўп пахта топширганимиз учун 840 минг сўм даромад олдик. Санда Ҳамдамова бу йилги мавсумда қўлда 6,3 тонна пахта териб, йил бўйи олган маошидан ташқари 2400 сўм нақд пул олади. Гулсара Исломова эса 5,2 тонна пахта терди. Унинг оладиган даромади 2100 сўмни ташкил этади.

А. РАСУЛОВА,
Олтинкўл районидаги «Коммуна» жамоа хўжалигининг бош ижарачиси.

Офарин

Андижон деҳқонлари пахта мавсумини муваффақиятли якунладилар — йиллик режа бажарилди! Вилоят хўжалик фаолларининг йиғилишида мавсум якунланди.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов андижонликларни ғалаба билан чин кўнгилдан муборакбод этди. «Бу йилги терим мавсумида кўпгина пахтазор қаҳрамонлари етишиб чиқди, дейилади телеграммада, улар орасида Андижон вилоятининг деҳқонлари ҳам бор. Бу қаҳрамонлар мўл «оқ олтин» ҳосилини етиштирдилар ва пахта топшириш юзасидан белгиланган давлат буюртмасини муваффақиятли уддаладилар».

Ҳозир далада қолган пахтани тезроқ йиғиб-териб олиш, барча дала ишларини туғаллаш, келгуси йил ҳосили учун пухта замин яратиш жуда муҳимдир, деб таъкидлайди Президент.

Йиғилишда Наманган вилоят Кенгаши раиси Б. Ҳ. Ҳакимов бошчилигидаги қўшни вилоят пахтакорларининг делегацияси ҳозир бўлди.

Халқ депутатлари Андижон вилоят кенгашининг раиси Қ. Ҳ. Холмирзаев йиғилишда нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

Чевар теримчи Нигора Икромова: «Пахта терсанг тоза тер, чаноғида қолмасин», деяётгандек. У кунига 160—180 килограммдан пахта териб, Олтинкўл районидаги Свердлов номли жамоа хўжалиги хирмонига 8 тонналик ҳисса қўшди.

Вилоят зафарида терим машиналарининг аҳамияти катта бўлди. Андижон районидаги Ленин номли давлат хўжалигининг механик-ҳайдовчиси А. Ғаниев, пудратчи С. Рўзиев, бўлим бошқарувчиси Ғ. Умматов, бригада бошлиғи Ш. Ҳусанов пахтани сўнгги мисқолигача йиғиб-териб олиш ҳақида фикрлашмоқдалар.

К. ЎЛМАСОВ олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТАРИХ ВА МАДАНИЯТ ЁДГОРЛИКЛАРИНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ЖАМИЯТИДА

Яқинда Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш жамияти республика кенгаши раёсатининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Унда жамиятнинг Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоятлар, Тошкент шаҳар бўлимларининг раҳбар ходимлари иштирок этдилар.

Мажлисда декабрь бошларида жамиятнинг навбатдаги VI қурултойини чақиришга қарор қилинди. Унда ўтган беш йилликда республика кенгаши ва тафтиш комиссиясининг бажарилган ишлар ҳақидаги ҳисоботларини муҳокама этиш ва янги уставни тасдиқлаш кўзда тутилмоқда. Қурултойда Олий Кенгаш сессияси муҳокамаси учун киритишга тайёрланаётган тарихий-маданий меросни муҳофаза қилиш тўғрисидаги янги республика Қонуни лойиҳаси, жамиятнинг ўзбек анъаналари ва урф-одатларини қайта тиклаш, Президент Кенгаши топшириғига биноан тарихий ва маданий ёдгорликларни ўрганиш, муҳофаза қилиш ва таъмирлаш, туризмни ривожлантиришнинг 2000 йилгача мўлжаллаб тайёрланаётган комплекс дастур юзасидан таклифлар ва мулоҳазалари кўриб чиқилади.

Ноябрь охирида ЮНЕСКО ишлари бўйича Ўзбекистон уюшмасининг таъсис конференциясини чақириш билан боғлиқ ташкилий ва амалий чора-тадбирлар масаласи муҳокама этилади. Бу уюшма республика жамоатчилигининг жаҳон маданий меросини ўрганишдаги иштирокини кенгайтиришга ҳамда халқаро маданият ташкилотлари диққат-эътиборини Ўзбекистондаги ёдгорликларни муҳофаза қилиш ва таъмирлаш муаммоларига жалб этишга даъват этилади. Фанлар академияси, Маданият вазирлиги, чет эл мамлакатлари билан дўстлик ва маданий алоқалар жамияти, ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамияти ва бошқа ташкилотлар уюшма муассислари бўлишмоқчи.

Жамиятнинг 1992 йилга оид ахборот тарқатиш-ноширлик фаолияти режаси маъқулланди. У ёдгорликларни оммалаштиришда матбуот, телевидение, радио ва кинодан фаол фойдаланиш, рисолалар, рангли плакатлар, буклетлар чиқариш, Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларининг қўшма 10 жилдлигини нашр этишни жадаллаштириш чора-тадбирларини кўзда тутади.

Қимматли тарихий-маданий меросга эга шаҳарлар ва аҳоли истиқомат қиладиган жойлар ҳақидаги масала муҳокама этилди. Республикада диққатга сазовор тарихий шаҳар ва қишлоқлар анчагина. Афсуски, уларнинг кўпида ёдгорликларни муҳофаза қилиш ва фойдаланиш тўғрисидаги қонун талаблари бузилмоқда. Маданият вазирлиги, Давлат қурилиш комитети, Фанлар академияси, Меъморлар уюшмаси билан биргаликда тарихий шаҳарлар ва аҳоли пунктларини муҳофаза қилиш чора-тадбирларини кўриш, уларни тегишли республика идоралари ва ЮНЕСКО орқали юридик ва ҳуқуқий жиҳатдан расмийлаштириш тўғрисидаги таклифларни тайёрлашга қарор қилинди.

Жамият тизимидаги кичик корхоналар ва кооперативларнинг фаолияти кўриб чиқилди. Улар томонидан халқ истеъмоли моллари, эсдалик совғалари, ёдгорликларни таъмирлаш учун бинокорлик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш чоралари ҳақида гаплашиб олинди.

Масалаларни муҳокама қилишда раёсат аъзоларидан Н. А. Муҳиддинов, Ф. М. Ашрафий, Меъморлар уюшмасининг раиси Т. Ф. Қодирова, ёзувчи Е. Е. Березиков, жамиятнинг вилоят ташкилотлари раҳбарлари ва бошқалар қатнашдилар.

Мажлис қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси суверенитети ва мустақиллиги шароитида жамият фаолиятини такомиллаштириш ва уни янги мазмун билан бойитиш тўғрисидаги фикр-мулоҳазаларни тайёрлашга келишиб олдилар.

ИККИ ЮЗ СЎМЛИК ПУЛ ЧИҚАРИЛДИ

МОСКВА, 29 октябрь. (ТАСС). СССР Давлат банки 30 октябрдан бошлаб СССР давлат банкининг 1991 йил нусхасидаги 200 сўмлик банк билетларини (банкноталарини) муомалага чиқарди.

Давлат банкининг 1991 йил нусхасидаги 200 сўмлик билети оқ қоғозга тик жойлаштирилган махсус ип билан босилган, унинг бир томонида орасида юлдузлар тасвирланган кенг оқ ҳошияда В. И. Лениннинг барельеф сиймоси туширилган, қарши томонида тор оқ ҳошия бўлади.

Безатиш услуби жиҳатидан 200 сўмлик билет 1961—1991 йилларда чиқарилган билетлар туркумини давом эттиради. Ҳозирги вақтда муомалада бўлган пул белгилари билан бир қаторда бу банкноталар ёзиб қўйилган қиймати бўйича ҳамма турдаги тўловларга, шунингдек банк муассасалари ва алоқа вазирлигининг корхоналари томонидан жорий, ҳисоб варақаларига ёзиш учун, омонатларга, аккредитивларга ва жўнатиш учун ҳеч чекланмаган миқдорда қабул қилиниши мажбурийдир.

ҚОЛГАН МЕРОС

унинг ҳам бизга хизмати синган. «Сени кўтариб катта қилган», дейишарди менга. Мен онамнинг унга бўлган меҳрини кўп кўрганман. Нюра опа бизникида яшаб, ўқиди, ишга жойлашди. Оиламизнинг бир аъзосидек бўлиб кетганди. Ҳеч эсимдан чиқмайди, биринчи май арафаси. Ҳар куни уйимизда байрамга янги кўйлак тиктириш машмашаси. Онам бўлса индамайдилар... Эртага Биринчи Май деганда кучта дазмолланган атлас кўйлак ярақлаб турарди. Ундан иккитаси биз опасингилга атаб тикилган бўлса, биттаси Нюра опа учун эди. Кўчадан ўйнаб қайтганимизда онам сўкилган кўрпа пахталарини ўраб-чирмаб қўяётганини кўриб қолдик. У бисотидаги иккита атлас кўрпасини ҳам бизларнинг бир оний қувончимизга алмаштирган эди...

Қатортолга кўчиб кетганимизда Нюра опа шаҳардаги ҳовлимизда ёш боласи билан ёлғиз қолганди. Онам ҳар дам уни ўйлар ва тез-тез аҳволидан хабар олиб турардилар. Нюра опа бизни кўриши билан кўзлари жиққа ёшга тўлар, ортиқ ҳаяжонланар эди. Шундан у бизни жуда-жуда кутгани, соғингани сезилиб турарди. Боласи оёққа туриб, ишга жойлашгунича онам ундан ёрдамини аямаган, ёлғиз қўймаган... Ҳозир бўлса байрам кунлари у мендан олдин телефон қилиб, бизни табриклайди, йўқлаб туради...

Онамнинг қўлида турли миллат болалари тарбия топишган. Улар орасида қрим татар қизи Эльмирага ихлослари баланд эканини билардим. Эльмира болалар уйида онамнинг «ўнг қўли» эди. «Бир уйни яшнатадиган қиз-да», дердилар онам унга ҳавас билан қараб. У таглитугли ўзбек йигитига турмушга чиқди. Онам уни узатиб бордилар. Кейинчалик опалари урушдан қайтган отаси билан топишди. Эльмира ҳозир келинлик, куёвлик, олди тўла набиралар. Бир пайтлар тарбияланган, камолга етган жойи Қатортолдаги болалар поликлиникасида шифокор бўлиб ишламоқда. У ўзбек тупроғида туб қўйиб, палак ёзди. Қачон уйига бормай, остонасидан одам аримайди. Икки марта ортиқ йўталиб қўйса ҳам боласини Эльмирага кўрсатгани олиб келишади. У қўни-қўшниларининг бундай эркаликларига ҳам, болакайлари соғлиғи қил устида турганда нажоткорлари сифатида қарашларига ҳам кўникиб қолган. Уларнинг хизматига туну кун ҳозиру нозир. Энг муҳими у одамларнинг ишончини қозонган. Эл эътиборига тушган...

Онам ҳар қайси тарбияланувчисини ана шундай камолга етишини орзу қилган эди.

Болалар муассасаларида ишлайдиган одамларни кузатишни яхши кўраман. Негадир бу касб эгалари менга ота-онамни, улар билан бирга ишлаган ажойиб одамларни, ўтмишимизни, тарихимизни эслатгандек бўлади.

Бир боғча мудираси билан тўқнашиб қолдим. У мен кўрган, менинг тасаввуримдаги болалар муассасаларида ишлайдиган фидойиларга мутлақо ўхшамасди.

...Ҳашаматли иморатларию, даранглаган тўйлари. Тонготарга чўзиладиган ўйин-кулгилар, қолаверса қайсар болаларининг хархашаси, ҳамма-ҳаммаси боғча ҳисобига эди...

Уёғини сўрасангиз у мен фалон йилдан буён коммунистман, депутатман дея кўкрагига мушт урарди. Коммунист ёки депутат бўлишлик имтиёз эмас, балки катта масъулият эканини, айни шунга кўра ҳам ўз хатти-ҳаракатлари учун бошқалардан ортиқроқ жавоб бериши кераклигини унга уқтириб бўлмасди...

...Ўз шахсий манфаатини, фақат ўзини ўйлайдиган бундай айрим нафс бандалари кичик бир боғча мудиралигидан тортиб, юқори лавозимларгача эгаллаб олган эдилар. Партия шаънига доғ туширганлар, ундан ихлосни совутганлар, уни инқирозга олиб келганлар айни мана шулар эмасми?!

Бояги боғча опа турмуш тарзини чуқурроқ ўрганганим, унинг чиркин жиҳатлари билан тўқнашганим сайин илгари айни шундай мансабларда ишлаган ота-оналаримиз, улар сафдошларининг фидойи, ёрқин-пок сиймолари янада кўркам, янада улуғвор ва салобатли туюларди.

ЭСИМДА, урушдан кейинги оғир давр. Хонадонларда яшайдиган болалардан кўра болалар уйлари тарбияланувчиларининг усти бут, қорни тўқ эди, десам муболаға бўлмас. Давлат етим болалар учун озиқ-овқатни «ернинг тагидан» бўлса ҳам етказиб турарди. Онам эса ўша хазинанинг посбони эдилар. Лекин бу хазинага хиёнат қилганини билмайман. Отам билан онам қийналиб-қийналиб ўртаси даҳлизли икки хонали уйни аранг тиклашгани эсимда. Бир неча йил қора сувоқли уйда яшаганмиз. Уй-жой қуриш учун давлатдан олинган арзимаган қарзни салкам ўн йил маошларидан тўлаб беришган. Уйга чироқ ўтказиш, уйни оқлаб-кўклаб олиш биз учун бир байрам бўлган. Эски шаҳардаги мебель магазинида опа-сингил тўртта стул сотиб олганимиздан бошимиз осмонга етган. Стулларни қўлтиқлаб, қувонганимиздан Тахтапулгача бўлган олти бекатли йўлни пиёда қандоқ босиб келганимизни ҳам билмай қолганмиз. Ваҳоланки, биз харид қилган мебеллардан ҳам кўркамлари сақланадиган болалар уйи омборхоналари қулфи-калити ота-онамиз чўнтагида бўлган. Иморатимизда ишлаётган уста-мардикорлар бугун у, эртасига бу қурилиш материали етишмаётганидан нолиб қолишарди. Отам билан онам ҳали тахта, ҳали синчлик қидириб бозорма-бозор юришган, қурилиш материалларини арзонга тушириш учун талашиб тортишишар, аммо болалар уйидаги битта михга ҳам кўз олайтиришмаган.

Етимлар ҳақига хиёнат қилиш катта гуноҳ, деган тушунча уларнинг ҳаёт мазмуни бўлган.

Камоли инсон деганда менга ҳамма вақт ана шу сифатлар мезон бўлган. Дарҳақиқат, бундай одамлар ҳалол-пок ҳаётлари билан инсон деган буюк номга муносиб бўлганлар, унга чуқур мазмун бахш этганлар.

Отамнинг бир участка милиционери билан юлдузи тўғри келмай қолгани ҳақида гапирганлари эсимда. Милиционер ҳар куни ошхонага кириб, унинг учун махсус тайёрланган жойда овқат еб кетаркан. Отам кўпинча буни кўриб қоларканлар. Бир куни ошхона хизматчиларига дакки берибдилар. Милиционер бўлса отамнинг ошхонадан чиқишини ҳовлида кутиб турган кўринишлари билан оёқларини ерга теккизмай миршабхонага судрабди: «Сенми, ҳукуматга тош отадиган» деб... Шу-шу отам ўзига келмадилар. У ерда нима бўлганига ҳеч ким гувоҳ эмас. Лекин отам тез орада шамдай сўна бошладилар...

Ҳеч эсимдан чиқмайди. Дадам билан бир соҳада ишлайдиган ўртоқлариникига меҳмонга бориб, уларнинг туриш-турмушини кўриб оғзимиз ланг очилиб қолган.

— Дада, нега биз ҳам улардек яшамаймиз, ахир сиз ҳам директорсиз-ку?!, — деган чоғларимиз кўп бўлган.

...Шунақа яшашнинг вақти келар... Ҳозирча менинг маошим бундан ортиқни кўтармайди, — дея қисқа жавоб қилиб қўя қолардилар.

Улуғ Ватан уруши йилларида отам «Қизил Ўзбекистон» рўзномасининг хатлар ва оммавий ишлар бўлими мудири бўлиб хизмат қилганлар. Айтишларича бир куни муҳаррир махсус топшириқ билан вилоятлардан бирига йўллабди.

— Командировкада ҳамкасб ўртоқларимдан яна иккитаси билан учрашиб қолдим. Бир мавзуда уччовимизнинг номимиздан мақола тайёрлашга аҳд қилдик, — дея ҳикоя қилдилар отам. Ишимиз кўнгилдагидек бўлди. Шаҳарга қайтиш арафасида шерикларим негадир «айниб» қолишди. Мақолани ёзмасликка баҳона қидира бошлашди. Ҳеч нарсага тушунолмасдим. Ҳамма нарса кечқурун ойдин бўлди. Ўртоқларимнинг мендан яшириб ҳожатхонадан бир даста пул санашаётганликлари устига кириб қолганман. Кейин фактлар, адреслар, тушунтириш хатлари ёзиб олинган ён дафтарчам ҳам йўқолди... Хотирамда қолган фактлар асосида мақолани ёзиб тугатдим ва ўз имзоим билан ўз рўзномамда эълон қилдирган эдим. У шундай деб аталар эди: «Икки партия ташкилоти ва икки хўжалик». Жонажон ҳамкасб оғайниларим алдашганидан қаттиқ ранжидим. Шуйдан кейин редакцияда ортиқ қололмадим.

Шунга қарамай, дадам мухбир бўлишимни жуда-жуда истаган. Эҳтимол, ярим йўлда қолиб кетган орзулари ушалиши, босган изларини давом эттиришимни хоҳлагандир.

— ...Бургага аччиқ қилиб, кўрпани куйдирганимга пушаймонман, — дегандилар отам ўшанда. — Мухбирликни ташлаб кетганимга ачинаман. Порахўрларга қарши ўша ернинг ўзида туриб курашиш керак эди, курашиш...

— Уёғини сўрасанг мени ҳаётга қайтарган одам мухбир эди, — дадамнинг сўзини илиб кетди онам. Ота-онамдан етим қолиб, бошимни қайга уришимни билмай юрган кезларим на ўқишга, на ишга қабул қилишади. Ана шунда журналист жонимга оро кирган: «Марҳаматга марҳаматсизларча қаровчилар жиноий жавобгарликка тортилсинлар» деган мақола Наманганда шов-шув бўлиб кетган... Менинг орқамдан қанча қизлар ўқишга кириб, ишга жойлашиб олганлар...

Ҳозир отам ёшидаман, онам ёшидаман. Баъзан ўйлаб қоламан: уларга муносиб фарзандманми? Олма ҳеч вақт тупидан нарига тўкилмас экан. Бу оддий ҳақиқатни бир умр кашф этарканмиз.

Ота-онам бошлаган йўлдан адашмай, улар тушган кемада олға сузиб бораётгандайман. Баъзида бўронлар, довуллар йўлимни тўсади, орқамга қайтаради. Мен яна илгари отиламан.

Мустақил ўлкамизни ота-боболаримиздан мерос қолган ана шундай шиддат, шижоат ила улкан фидойиликлар, ҳалол, покиза, таъмагирликдан холи ишлар ила обод ва кўркам қила олишимизга имоним комил.

Дилбар МАҲМУДОВА.

ХЎЖАЛИКДА АСФАЛЬТ ЗАВОДИ

Қорақалпоғистоннинг Элликқалъа райони хўжаликларида ишчи жамоалари ҳам кенгроқ фаолият кўрсата бошлади. «Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги» давлат хўжалигида фойдаланишга топширилган асфальт заводи ўз имкониятларини кенг намоён эта бошлади.

— Завод яхши самаралар беряпти, — дейди давлат хўжалиги директори Ҳожибой Йўлдошев. — Шу кичик корхона ёрдамида хўжаликнинг ички йўллари бирин-кетин асфальтланмоқда. Қисқа фурсатда 14 километр йўлга «қора қоплама» ётқизилди.

Диққатга сазовор ери шундаки, хўжалик эҳтиёжидан ортган асфальт қўшни «Москва», Охунбобоев номли давлат ва Калинин номли жамоа хўжаликларига ҳам сотила бошлади. Бу эса қўриқ зона хўжаликлари кўчалари, йўлкалари, пахта қуритиш майдончаларини тартибга солишга ёрдам бермоқда.

Кичик корхона йил сайин 120-125 минг сўм иқтисодий фойда беради. Бу эса хўжалик аъзоларининг бозор иқтисодиёти шароитидаги ижтимоий аҳволини яхшилашга кўпроқ маблағ ажратиш имкониятларини яратяпти.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

• *Янгиликдан хабарингиз борми?*

ҚАШҚАДАРЕ

НАВБАТГА ТУРИШ КАМАЙДИ

● Ульянов районидаги Фазли қишлоғидаги озиқ-овқат дўконида навбатга турişлар кескин камайди. Боиси, қишлоқда электр-тегирмон ишга туширилди. Бу ерда бир кеча-кундузда 2,5 тоннага яқин ун чиқариляпти.

Бир вақтнинг ўзида давлат хўжалигида аҳолини Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонига биноан дон билан таъминлаш муаммоси ҳам ҳал этилди. Ҳар бир оилага 200 килограммдан, жами 260 тонна ғалла арзон нархда сотилди.

КИЧИК КОРХОНАЛАР

● Қарши районидаги «Аврора» давлат хўжалигида бир йўла иккита корхона фойдаланишга топширилди. Улардан бири керамзит цехи бўлиб, бир кеча-кундузда 1200 дона уйбоп керамзит блок тайёрлаш имкониятига эга.

Бу йил давлат хўжалиги дирекцияси 215 хўжаликка уй-жой учун ер майдони ажратди. Ҳозир янги иморат қураётганлар кичик корхона ишлаб чиқараётган сифатли ҳам арзон керамзит блоклардан фойдаланишмоқда. Яқинда бу ерда пахта титиш цехи ҳам ишга туширилди. Бир кеча-кундузда 1,5—2 тонна пахта титиб беріляпти.

«НАСАФ» МАҲСУЛОТИ

● Қарши шаҳрида «Насаф» нашриётининг илк маҳсулоти ишлаб чиқарилди.

Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Ориповнинг болаларга бағишланган туркум шеърларидан иборат «Бобо ва набира» китобчаси кичкинтойларга тақдим қилинди. Китоб жажжи ўқувчиларга мўлжалланган бўлиб, вилоят китоб савдоси буюртмаси билан 100 минг нусхада чоп этилди. Унга Ўроз Ҳайдар муҳаррирлик қилди. Рассом Нурмон Бердиев безаклари ҳам ўрнига тушган.

ГАЗЧИЛАР ҚУВОНЧИ

● «Мубораккгазпромстрой» трестининг тўрт қаватли маъмурий биноси газни қайта тиклаш заводининг Муборакдаги тиббиёт-санитария қисми ихтиёрига берилди.

Саломатлик комплекси реанимация, кардиология, хирургия ва гинекология бўлимларига эга. Бу ерда малакали шифокорлар хизмат кўрсатишмоқда.

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

● Қарши районидаги ипакчилик совхози ҳудудида ташкил қилинган кичик корхонада пахта толасидан ип йигирилиб, ундан мато тўқиш йўлга қўйилди. «Ленинизм» ва «Партия XXII съезди» совхозларида асфальт-бетон блоклари тайёрлайдиган кичик корхоналар иш бошлади.

Бешкентда Озарбайжон республикаси билан ҳамкорликда ташкил этилган кичик корхонада пойабзал тайёрланади. Бундай корхоналар районда 20 та бўлди. Бу мингдан зиёд кишини иш билан таъминлаш имконини беряпти.

М. КАРОМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

• *ДЕПУТАТ ВА ҲАЁТ*

ТИББИЁТ ҲАМ ИНСОНГА ИШОНАДИ

ЎЗБЕКИСТОН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ, ТОШКЕНТ ШАҲАР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ, ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕПУТАТИ Қ. Т. РИЗАЕВ ҲУЗУРИДА

— Қулаҳмад Тошпўлатович, кейинги вақтда вилоят ва республика миқёсида ўтказилаётган турли йиғин ва учрашувларда Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси шаънига илиқ гаплар эшитяпмиз. Қолаверса, бу бизга ва ўзларингизга келаётган миннатдорчилик мактубларида ҳам кўриниб турибди. Ҳозирги мураккаб даврда бунга қандай қилиб эришиляпти?

— Сир эмас, бундан икки-уч йил бурун, айниқса, Бошқармамизга Русинов раҳбарлик қилган йилларда аппаратда, шаҳар тиббиётининг деярли барча муассасаларида аҳвол ўз ҳолига ташлаб қўйилган эди. Шунинг учун биз биринчи навбатда ишда тартиб-интизомни қаттиқ йўлга қўйдик. Шифокорликдек мўътабар касбга, тиббиётга бўлган масъулиятни кучайтирдик. Врач ва ҳамшираларнинг ўз устларида мунтазам ишлашларини назорат қилиб боряпмиз. Шифохона ва поликлиникаларимиз билимдон, ўз касбининг сир-асрорларини пухта эгаллаган янги кучлар билан мустаҳкамланиб бораётир. Яна бир нарса, бир вақтлар Тошкент тиббиётининг довруғини таратган машҳур врачлар анъаналаридан ижодий фойдаланяпмиз, уларни кучимиз етганча қайта тиклаяпмиз. Халқ табобатининг йиллар синовидан ўтган усуллари ҳам ёрдамга келаётгани факт.

— Биз факт-рақамвозликка берилиб кетмайлик десакда, талабчан муштарий буни сўзсиз хоҳлайди..

— Марҳамат. Масалан, айни кунларда Тошкентда 382 та тиббиёт муассасаси муваффақиятли ишлаб турибди. Касалхона ва поликлиникаларимизда 66 тиббиёт мутахассислиги бўйича хизмат кўрсатилмоқда. Бултур ва бу йилнинг ўтган тўққиз ойи ичида 8 та янги (тўртта катталарга, тўртта болалар учун) поликлиника фойдаланишга топширилди. Яқин орада яна шундай 9 та янги поликлиника ва филиал қуриб битказилади.

Иккинчи марказий поликлиника қошида шаҳар консультация-диагностика маркази ташкил этилди ва фаолият кўрсатмоқда. Иккинчи марказий клиник шифохона «Оналар ва болалар» марказига айлантирилди. Биринчи шаҳар клиник шифохонасининг 60 ўринли терапия бўлими тез кардиология хизмати бўлими қилиб ихтисослаштирилди ва ҳозир замонавий диагностик аппаратлар билан жиҳозланмоқда.

Ўтган 9 ойнинг кўрсаткичларини бултурги йилнинг шу даври кўрсаткичлари билан қиёсласак, шаҳримизда болалар ўлими 7, чақалоқлар (яъни бир ҳафта яшаган) ўлими 12, юқумли касалликларга чалиниш 33 фоизга камайганини кўрамиз.

— Республика Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 707-буйруғи тўғрисида нима дейсиз? Бу тадбир одамларда ваҳима уйғотмасмикин?

— Тўғри айтасиз, шифохоналардаги ўринлар сонини қайта кўриб чиқишни назарда тутадиган бу янгиликни қабул қилишда тушунмовчилик бўлиши мумкин. Лекин, қатъий ишонаманки, ўринлар фондидан оқилона фойдаланиш ва санитария нормаларини тартибга солиш мақсадида ўтказилаётган бу тадбирнинг моҳиятини одамлар тезда англаб етадилар ва маъқуллайдилар. Чунки, тадбирдан мақсад — сифатли тиббий хизмат кўрсатиш. Ўзингиз ўйланг: торгина бир палатада бир неча киши тиқилиб даволангани маъқулми ёки озчилик бўлиб, бемалол нафас олиб, яйраб, соғлиғини тиклагани афзалми? Қисилиш беморликни узайтирса, бемалоллик соғайишни тезлаштиради.

Шу буйруққа биноан баъзи шифохоналар қайта ихтисослаштирилади. Айрим поликлиникалар шифохоналар ва медицина-санитария қисмларига бирлаштирилади. Яна бир туркум поликлиникалар қошида кундузги шифохоналар ташкил этиляпти.

— Кундузги шифохоналарингиз шаҳар тиббиётида муҳим янгилик бўлди. Лекин бу янгилик моҳиятини ҳали республикамизда яхши билишмайди. Шу ҳақда қисқача гапириб берсангиз.

— Бу давохонанинг характерли томони шундаки, у поликлиника қошида ташкил этилади. Бемалол юра оладиган, енгил касалликка чалинган, лекин ҳар куни бевосита врач назоратида дори-дармонлар ва муолажа қабул қилиши шарт бўлган тошкентлик беморлар бу ерга эрталаб ташриф буюришади. Махсус палаталарда кечгача шифо оладилар. Уларга бепул иссиқ овқат ҳам берилади. Бемор уйидан жигаргўшаси йўқлаб келишини кутиб ҳам ўтирмайди, ўз навбатида бировнинг ишдан қолишига сабабчи ҳам бўлмайди, очиқ ҳавода сайр қилиб кечқурун уйига қайтади. Бу шифохонанинг афзаллигини, қулайлигини ҳамшаҳарларимиз чин дилдан эътироф этмоқдалар. Шаҳримизда ҳозир 38 та кундузги шифохона ишлаб турибди. Улардаги мавжуд 875 ўрин 1995 йилда 1500 тага етказилади.

— Тиббиётчиларнинг ўз ишларига, касбларига бўлган масъулиятини янада кучайтириш, малакаларини ошириш учун қандай аниқ ишлар қилиняпти?

— Малакани яхшилашда албатта, вазирлигимиз ёрдам беряпти. Биз эса ўз навбатида билимдон шифокорлар ва олимларни даволаш муассасаларига, поликлиникаларига вақти-вақти билан таклиф қилиб, уларнинг ўгитларини, маслаҳатларини, даъватларини ёш, ҳали тажрибаси кам врач ва ҳамшираларга улашяпмиз. Айтиш мумкинки, ана шу юзма-юз учрашувлар тиббиётчиларнинг ўз ишларига бўлган меҳр-муҳаббатини янада кучайтиришга хизмат қиляпти, шифокорларимиз ўз касбларининг қадрига етиб меҳнат қилишга ўрганмоқдалар. Айниқса, бу борада бизга малакали категория бериш, меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартларига тайёргарлик кўриш муносабати билан ўтказилаётган аттестацияларнинг кўмаги қўл келяпти. Аттестация комиссиясининг ишини ҳар томонлама пухта, малакали ва адолатли олиб бориш учун унга республика тиббиёти равнақига катта ҳисса қўшаётган олим шифокорлар — профессорлар — Т. Ўнгбоев, Ш. Хўжаев, Д. Каримова, Э. Қосимов, О. Воҳидов ва бошқаларни жалб қилганмиз.

— Яқинда учрашувлардан бирида кадрлар масаласида гапирсак, бу соҳада аҳвол яхши эмас, деган фикрни айтдингиз. Бир нечта тиббиёт институти ишлаб турган шаҳарда наҳотки шундай бўлса?

— Ҳа, шундай, бу бор гап. Масалан, бизда болалар шифокорлари ниҳоятда кам. Биласизми, Тошкентнинг баъзи мавзеларида икки минг болага битта педиатр тўғри келади. Биз ўз ишига садоқатли, болапарвар шифокорларимиздан шунинг учун миннатдормизки, улар оғирлик ва қийинчиликларга чидаб, умид билан фаолият кўрсатиб келмоқдалар.

Газетхонда савол туғилиши мумкин: шу вақтгача бу ҳақда жимлик эди-ку? Ҳа, жим юрганимизга сабаб, педиатр камчиллиги унчалик билинмасди. Ўтган йили бирданига Тошкентдан 500 дан ортиқ тиббиётчи она юртини, қариндош-уруғларини қўмсаб хорижга (жумладан, Исроил, АҚШ, Канадага) кўчиб кетган эди. Уларнинг учдан бир қисми оналик ва болаликни муҳофаза қилувчи шифокорлар экан! Энди тушунгандирсиз.

Мана шу факт бизнинг четпарастлигимизда, яъни ўзга юртлардан кадрлар таклиф этиб, иш юритишдек ярокcиз тажрибамизда сўнгги сабоқ бўлиши керак.

Кадрлар муаммосини ҳал этиш учун биз ҳам қўлимиздан келганича ҳаракат қиляпмиз. Масалан, Тошкент шаҳар Кенгаши билан шаҳар Соғлиқни сақлаш доимий комиссиясидан пойтахтдаги барча тиббиёт билим юртларини Бошқармамиз ихтиёрига беришни илтимос қилдик...

— Шаҳар тиббиётига алоқадор, сизларни анчадан бери тўлқинлантириб келаётган яна қандай муаммоларни таъкидлаб ўтишни хоҳлардингиз?

— Аввало шуни миннатдорчилик билан айтиб ўтишим керакки, яқинда Республикамиз Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. Самандаров Бошқармамизга ташриф буюриб, шаҳар тиббиёти муассасалари иши билан танишди. Сўнг пойтахтдаги Билимлар уйида Тошкент тиббиёти фаоллари билан учрашди. У киши ана шу юзма-юз учрашувда айтилган фикр-мулоҳазаларни, ўртага ташланган муаммоларни самимий кутиб олди. Шундай диққат эътибор, ҳол-аҳвол сўрашлар албатта қимматли из қолдиришига ишонган ҳолда баъзи муаммоларни айтиб ўтаман.

Дори-дармонлар ва медицина техникаси билан таъминлаш борасида аҳвол мураккаб. Бизнинг дори-дармонларга бераётган буюртмаларимиз 60-70 фоиз бажарилмоқда, холос. Соғлиқни сақлашнинг резинадан тайёрланган буюмларга, пахтага, касалларни парваришлашда керак бўладиган нарсаларга, стоматологияга керак бўладиган материалларга, электрокардиографларга ва бошқаларга талаб-эҳтиёжлари ҳамон кўнгилдагидек қондирилмаяпти. Шаҳар медицина техникаси бирлашмаси билан «Фармация» бирлашмаси иш фаолиятини ҳам яхши деб бўлмайди. Дорихоналар борган сари савдо нуқталарига айланиб қолмоқда. Улар зарур дори-дармонлар албатта бўлишини таъминлаш ўрнига, энг аввало молиявий режаларни бажариш ўйи билан яшайдилар.

Тиббиётда донорлик муҳим аҳамият касб этишини катта ҳам, кичик ҳам бирдай яхши билади ва олқишлайди. Ачинарли томони шундаки, бизда қон ва қон ўрнини босадиган дори-дармонлар етишмайди. Шуларга асосланиб айтмоқчиманки, республикамизда донорлик ҳақидаги қонунни иложи борича тезроқ қабул қилиш керак.

Шаҳарда жойлашган саноат корхоналари, фабрика ва заводларда медицина асбоб-ускуналари, тиббиёт хўжалиги буюмлари ишлаб чиқаришни такрор-такрор илтимос қилишимизга қарамай, ўзгариш бўлмаяпти.

Инсон, айниқса, бемор киши тиббиётга ишониб яшаганидай, тиббиёт ҳам ўз навбатида инсонга ишонади. Яъни ундан ўз кўрсатмаларига амал қилишни талаб қилиш баробарида зарур пайтда эҳтиёжларига ҳам қарашишни кутади. Буни асло унутмаслигимиз керак.

Юсуф БЕРДИЕВ.

• *Акс-садо*

ҲАММАМИЗ ЖОНКУЯР БЎЛАЙЛИК

Ёзувчи Фарҳод Мусажоннинг «Ўзбекистон овози»да босилган «Тақдиримиз ўз қўлимизда» (11.10. 1991 й) мақоласи ҳақиқий жонкуярлик билан, чин юракдан куйиниб ёзилган. Муаллиф келтирган мисоллар ва фактлар айнан Самарқанд шаҳар ҳаётидан, вилоятимиз ҳаётидан олинганга ўхшайди. Чунки, худди шундай раҳбарлар, калтафаҳм айрим шахслар бизнинг шаҳарда, бизнинг жамоада ҳам бор.

Мен давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш юзасидан вилоят ва шаҳарнинг турли ташкилотларида, дорилфунунимиз факультет ва бўлимларида тез-тез бўлиб тураман. Ютуқларимиз анчагина, лекин бажарилмай, пайсалга солиб келинаётган ва бажарилиши шарт бўлган ишларимиз ҳали кўп. Иккита обрўли вилоят ташкилотида бўлиб, Давлат тили ҳақидаги қонунни ҳаётга татбиқ этиш комиссияларининг раислари билан суҳбатлашганимда, уларнинг ўзлари ўзбек тилини ўрганишга қизиқмасликларининг жонли гувоҳи бўлдим. Бошқа бир раҳбар эса давлат тилида гапиришни хоҳламасди ҳам. Албатта, бу масалалар вилоят комиссияси йиғилишида қаттиқ кўйилди.

Дорилфунун профессор-ўқитувчилари орасида, катта-кичик раҳбарлар ичида қотиб қолган «ўзгармас» кимсалар учраб туриши афсусланарлидир. Чунки, бу ҳол ўз навбатида фикри тарқоқ кичик хизматчиларга ҳам таъсир этмай қолмайди.

Шунинг учун дорилфунунимизда «Она тили — жону дилимиз» деган махсус китоб чиқарган бўлсак ҳам, ҳозирги ишимизга танқидий ёндошиб, уни янада фаоллаштириш, кучайтириш чораларини кўряпмиз.

Публицист ёзувчимиз айтганидек, ҳамма бирдай жонкуярлик кўрсатсагина эзгу ишни кутилганидек, ўз вақтида уддалай оламиз.

Н. РАЖАБОВ,
Самарқанд дорилфунуни ўзбек тили кафедрасининг мудири, профессор.

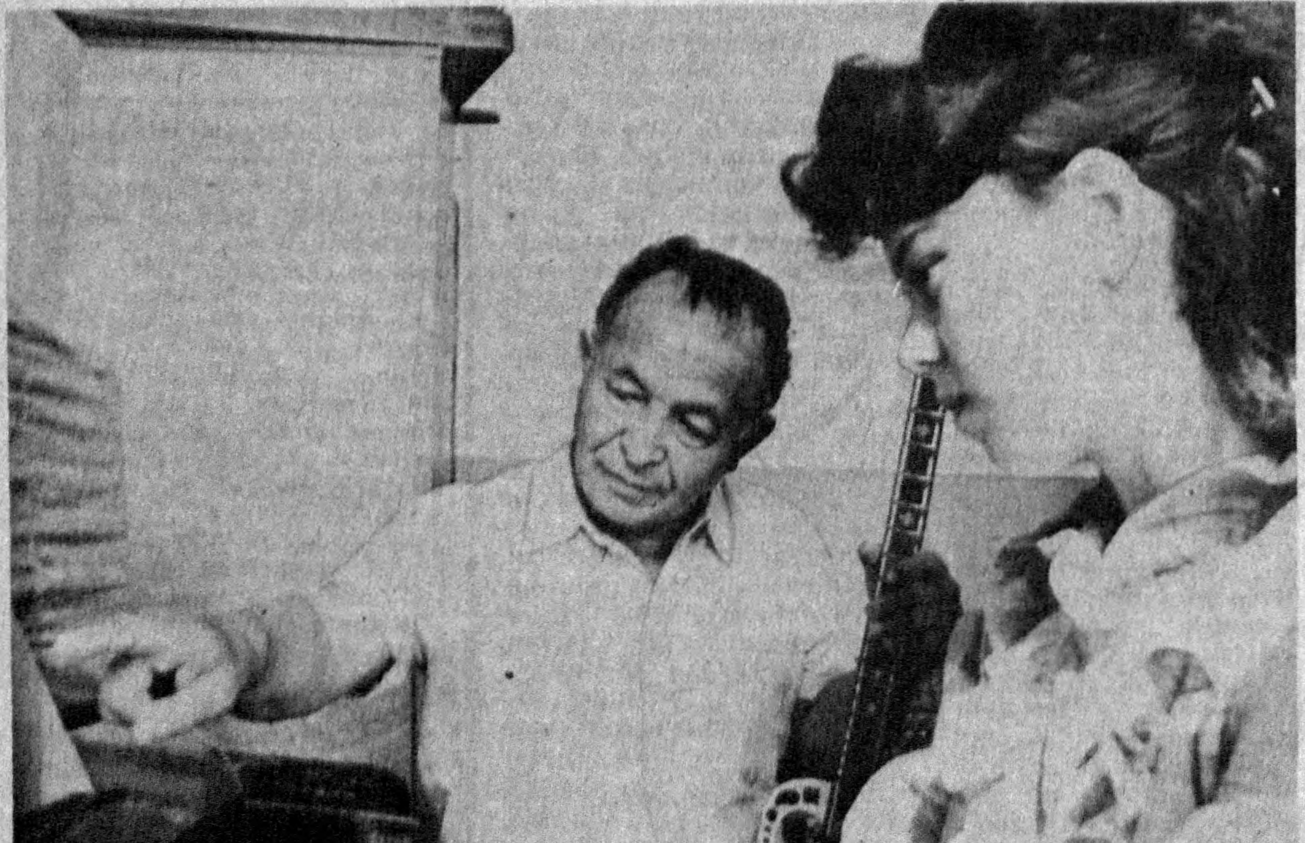

*

● Фарғона давлат дорилфунунида ўзбек маданияти ва санъати куллиёти очилди. Бу ерда маданият уйлари, музика мактаблари учун мутахассис ва муаллимлар тайёрланади. Айни вақтда куллиётда икки юздан кўп йигит ва қиз таҳсил олаётир.

Суратда: Ўзбекистон халқ артисти, дорилфунун профессори Таваккал Қодиров талаба билан машғулот пайтида.

Ф. НАЗИРОВ олган сурат (ЎзТАГ).

*

• *Спорт*

МУДДАТИДАН ОЛДИН

● ФУТБОЛ чемпионати якунланиб бормоқда. Республика футбол жамоалари ҳам турли лига ва минтақаларда мавсумни муваффақиятли тугаллашга ҳаракат қилишмоқда. Маълумки, Ўрта Осиё минтақаси жамоалари орасида биринчи ўрин учун кураш Тошкентнинг «Трактор» ва «Умид» футболчилари ўртасида давом этди. Бу борада тракторчилар бўш келишмади. Уларнинг «Геолог» (Қарши) жамоасини қабул қилиб, 4:0 ҳисобида ғалаба қозонишлари муддатидан олдин шарқий минтақага йўлланма олишларига имкон берди.

ҒОЛИБЛАР АНИҚЛАНДИ

● ТОШКЕНТДА Ўзбекистонда спортнинг бокс турини ривожлантириш ва оммавийлигини таъминлашга катта ҳисса қўшган Сидней Жаксон хотирасига бағишланган анъанавий Бутуниттифоқ мусобақа ўтказилди. Совриндорлик баҳсларида Афғонистон, Россия, Қозоғистон боксчилари ҳам ўзаро куч синашдилар. Жами 138 спортчи қатнашди. Ўз даврида 51 килограммли боксчилар қатори куч синашган С. Жаксон вазнидаги чарм қўлқоп усталари баҳси қизгин курашга айланди. Тошкентлик динамочи Э. Ўтаров ғалаба қозонди. Қолган вазнларда А. Қодирохунов, Э. Кемалов, Ш. Абдувоҳидов, К. Сейказиев, К. Тўлаганов, Б. Зокиров, Б. Сиздиқбоев, А. Ҳофизатжиев ва А. Шарипов ғолиблик супасига кўтарилишди.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

«ҲАЁТ ВА ИҚТИСОД»

ЎРТА ОСИЁ ҲУДУДИДАГИ ЯГОНА ИҚТИСОДИЙ НАШР ҲИСОБЛАНАДИ.

«Ҳаёт ва иқтисод» — асосан ишбилармонларнинг, бизнесмен ва менежерларнинг, иқтисод билан шуғулланувчи олимларнинг, талабаларнинг, ўқувчиларнинг ойномаси.

Ойнома саҳифаларидаги шарқ иқтисодиёти тарихи зарварақларидан, бугунги иқтисодий аҳвол ҳақидаги маълумотлардан хабарсиз қолмай десангиз

«ҲАЁТ ВА ИҚТИСОД» ОЙНОМАСИГА ОБУНА БЎЛИШГА ШОШИЛИНГ!

Ойномага обуна «Матбуот уюшмаси» агентликлари ёки алоқа бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинмоқда.

«Ҳаёт ва иқтисод»нинг йиллик обуна нархи — 8 сўм 40 тийин, ярим йиллиги 4 сўм 20 тийин, уч ойлиги эса 2 сўм 10 тийин.

Шуни эслатиб ўтамизки, 1992 йилда ойнома обуначи учун 70 тийин, сотувда эса икки баравар қимматроқ — 1 сўм 50 тийин бўлади.

Обуна варағини тўлғизаётганда нашр рақамини ёзишни унутманг — **75481**.

ЛОЙИҲА ВА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Поиск» ишлаб чиқариш-техника бирлашмаси қошидаги

«СПЕЦИНГЕО» КИЧИК КОРХОНАСИ

ҚУРИЛИШ БИНОЛАРИ ВА ИНШООТЛАРИ МАЙДОНЛАРИДА МАХСУС ТАЖРИБА ИШЛАРИНИ, ЖУМЛАДАН:

штамплар, шиббалагичлар ёрдамида тупроқ тажриба синовлари, дала шароитларида тупроқ силжиш синовлари;

ерости сувларини тажрибавий йўқотиш; ишларини амалга оширган ҳолда муҳандислик тадқиқотларини олиб боради

Ерости коммуникацияларини аниқлаш билан бирга топографик режаларни тузиш, бинолар ва иншоотлар, кран ости йўллари ва бошқаларнинг чўкиб қолишини кузатиш бўйича топографик-геодезия ишларини олиб боради.

Заминни ҳозирлаш, жумладан:

захлатиш йўли билан тупроқ қатламини зичлаш;

аварияга учраган ва янги бунёд этилаётган биноларнинг асосига бурғу қозиқлари ва бурғу таянчлари ўрнатиш, илғор технология асосида заминни муҳандислик жиҳатдан тайёрлаш билан боғлиқ бошқа турдаги ишларни амалга ошириш бўйича лойиҳа ва қурилиш ишларини ишлаб чиқади.

НАРХЛАР — ДАВЛАТ БАҲОСИДА

Тезкорлик ва сифатга кафолат берилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат Қурилиш комитетининг лицензияси мавжуд.

Манзилимиз: 700070, Тошкент шаҳри, 650-почта қутиси.

Телефон: 55-59-94.

1991 ЙИЛ 14—15 НОЯБРДА

БУХОРО ШАҲРИДА

ГАЗЧИЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИ БИНОСИДА

ортиқча халқ истеъмол молларининг улгуржи савдоси бўйича

КЕНГАЙТИРИЛГАН РЕСПУБЛИКА ЯРМАРКАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Ярмаркада қатнашиш учун улгуржи ва чакана савдо ташкилотларининг вакиллари таклиф этилади.

Саноат корхоналари, кичик корхоналар, ширкатлар, давлат ва жамоа хўжаликларининг вакиллари, халқ истеъмол молларини якка тартибда ишлаб чиқарувчиларнинг ҳар бир вакили ярмаркада қатнашиши учун 200 сўм ва ҳар бир ташкилотдан қўшимча қатнашчи учун 100 сўмдан Тошкент шаҳар Ҳамза районидаги уй-жой-ижтимоий Банкининг 000441621 ҳисоб рақамига (МФО (734332) пул ўтказишларини сўраймиз.

Рўйхатга олишда пул тўланганлиги ҳақидаги ҳужжатнинг нусхаси кўрсатилади.

ҚАТНАШЧИЛАР 1991 ЙИЛ 12—13 НОЯБРДА КЕЛИШЛАРИ ЛОЗИМ.

Ўзбекистон республикаси Савдо Вазирлиги.

Ўзбекистон воситачилик савдоси идораси.

Ўзбекистон матлубот жамияти.

Ўзбекистон театр арбоблари уюшмаси бошқаруви уюшма аъзоси, Ўзбекистон халқ артисти

Каримжон РАҲИМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат техника дорилфунунининг ректорати, жамоа ташкилотлари ва «Сиёсий тарих» кафедраси жамоаси катта ўқитувчи Р. Х. Искандаровага турмуш ўртоғи

ИСКАНДАРОВ САРДОР СОБИРЖОН ўғлининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Ўрмон давлат комитети жамоаси Ўрмон хўжалигининг кекса ходими, республикада хизмат кўрсатган ўрмоншунос, иттифоқ аҳамиятидаги пенсионер

Сергей Минович МОМОТнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон театр арбоблари уюшмаси бошқаруви уюшма аъзоси О. Валиевга отаси

Саидвали ВАЛИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

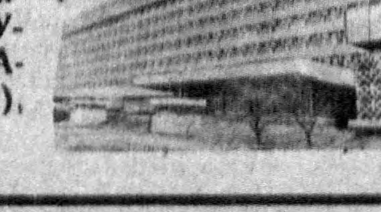

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: *700000, Тошкент—ГСП, Ленинград кўчаси, 32.*

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, 32-53-20; партия турмуши, советлар ҳаёти, назария ва мафкура — 33-34-69, 33-38-95, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; деҳқончилик саноати — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; иқтисодиёт ва ҳаёт — 33-12-16, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт, санъат, тил ва публицистика — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

МУАССИС: «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ЖУРНАЛИСТЛАРИНИНГ ЖАМОАСИ

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 6121.
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Босишга топширилди — 20.30

№ 211.

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ●

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.